

8-9

LESU ZDAR

Časopis lesníků a přátel lesa

ročník 10
2004

Úprava nájemních smluv na pronájem honiteb

Ochrana lesa proti kůrovcům

Významné stromy LČR

Hrazení bystřin v krajině

Bavorsko reformuje státní lesy

HRAZENÍ BYSTŘIN

v Jizerských horách

1. Experimentální rybí přechod
2. Kamenná přehrážka dobře splývající s okolím
3. Použití dřeva sebou nese riziko menší životnosti
4. Při úpravách koryt se neobejdeme bez techniky
5. Příčná přehrážka stavěná technologií drátokamenných košů

INFORMACE Z VEDENÍ

Vážení čtenáři,

V posledních týdnech probíhají na ředitelství podniku intenzivní jednání s Českou asociací podnikatelů v lesním hospodářství (dále jen „ČAPLH“) a s Odborovým svazem pracovníků dřevozpracujících odvětví, lesního a vodního hospodářství v ČR (dále jen „OS DLV“).

Dne 30. 6. 2004 byly vedením podniku předány zástupcům ČAPLH teze ke zpracování nových obchodních smluv. S odvoláním na jednání Rady sociálních partnerů v lesním hospodářství ČR, konané dne 8. 7. 2004 na OS DLV Praha, se uskutečnilo dne 10. 8. 2004 v Hradci Králové další setkání se zástupci ČAPLH a také se zástupci OS DLV s vedením LČR. Byly ustanoveny pracovní skupiny, které se budou nadále zabývat dílčí problematikou. Na návrh LČR došlo po prvním kole jednání ke sloučení pracovních skupin ze sedmi na tři. První skupina řeší problematiku těžby a obchodu, cenových jednání a kalkulačního modelu. Druhá skupina se zabývá problematikou pěstební činnosti a pěstováním sadebního materiálu. Třetí skupina řeší problematiku hodnocení smluvních partnerů, délky smluv, opčního práva a systému výběrových řízení.

Vzhledem k tomu, že v průběhu jednání pracovních skupin nedošlo ke shodě při definování některých základních pojmů a 30. 8. 2004 byl ČAPLHem zaslán materiál „Zásady nových obchodních smluv“, LČR tato jednání přerušily. Aby mohla tato jednání i nadále konstruktivně pokračovat, považují LČR za důležité, projednat některé zásadní neshody přímo se zakladatelem.

Vedení podniku se nebrání konzultovat své kroky a rozhodnutí s ČAPLH a OS DLV, ovšem je třeba si uvědomit, že LČR plně zodpovídají za hospodaření se svěřeným majetkem. Z této skutečnosti logicky plyne jejich pozice v rovině vlastní obchodní a cenové politiky, zřejmá je jednoznačná odpovědnost nad texty nových obchodních smluv, nad objektivním nastavením kalkulačního modelu i nad zvolením korektních hodnotících kritérií smluvních partnerů.

Cílem vzájemného vyjednávání nad obsahem nových obchodních smluv je vybudování stabilního systému a vytvoření rozumných výchozích podmínek pro všechny podnikatelské subjekty, umožňujících jejich další rozvoj včetně podpory pracovních příležitostí. Tato skutečnost musí ovšem současně umožnit i existenci a rozvoj stabilního a silného státního podniku.

Na poradách vedení podniku byly v uplynulém období mimo jiné projednány následující materiály: Projekt grafického datového skladu – využívání dat HÚL a dalších souvisejících dat v informačním systému LČR, Návrh na řešení nástupních praxí absolventů škol, Výsledky hospodaření za 1. pololetí 2004 a výsledky obchodu se dřívím za 1. pololetí 2004, Systém celoživotního vzdělávání a Kariérní řád, Úprava smluvních podmínek na pronájem honiteb včetně výběrových řízení, Dodatek ke smlouvám na pronájem honiteb, Text nové nájemní smlouvy na pronájem honiteb, Seznam honiteb pro výběrová řízení v termínech 13. – 16. 9. 2004 (uveřejněn na internetových stránkách LČR a v časopise Myslivost č. 9/2004).

><

Ing. Kamil Vyslýšel
generální ředitel

OBSAH

- 2 Úprava nájemních smluv na pronájem honiteb
- 3 Dozorčí rada LČR
- 4 Ochrana lesa proti kůrovčům
- 6 Výtah ze závěrečné zprávy právního auditu LČR
- 7 Stanovisko MZe k zadávání veřejných zakázek
- 8 Významné stromy LČR
- 10 Zalesňování státní zemědělské půdy na jižní Moravě
- 13 Hrazení bystřin v krajině
- 15 Hynutí borovice černé
- 16 Jesenické lesy mluví společnou řečí
- 20 Bavorsko reformuje státní lesy
- 24 Zkušenosti OLH
- 27 NATURA 2000 z pohledu vlastníka lesa
- 32 Dny s LČR v roce 2004

LESU ZDAR

Časopis lesníků a přátel lesa

Adresa redakce:

LČR, s. p., Přemyslova 1106,
501 68 Hradec Králové
tel.: + 420 495 860 265 (276)
fax.: + 420 495 262 391
e-mail: rezac@lesycr.cz , grepl@lesycr.cz

Vydává:

Lesy České republiky, s. p.
Přemyslova 1106, Hradec Králové 8
IČO: 42196451
Evidenční číslo Ministerstva kultury: 11416
ISSN 1214-4835

Redakční rada:

Předseda: Ing. Václav Lidický
Členové: Ing. Vlastimil Hudeček,
Ing. Jaromír Latner, CSc., Ing. Pavel Starý,
RNDr. Jiří Stonawski, Ing. Lubomír Šálek
Odpovědný redaktor: Ing. Jan Řezáč
Redaktor: Petr Grepl
Grafická úprava: DORLAND, spol. s r. o.

(Podepsané články nemusí nutně vyjadřovat stanovisko vydavatele)

Tiskne:

Tiskárna Nové Město, s. r. o.,
Přetisk povolen pouze se souhlasem redakce
(Uzávěrka příštího čísla 30. 9. 2004)

Rg1-1994

Úprava nájemních smluv na pronájem honiteb

Veškeré otázky spojené s myslivostí jsou pro vlastní rozmanitost myslivosti a pro nepřeberné množství možných, někdy možná až neuvěřitelných situací, vzniklých z provozování myslivosti, trvale aktuální. To se týká i vymezení smluvního vztahu mezi LČR jako držitelem honiteb a nájemci (uživateli) honiteb, založeného uzavřenými smlouvami na pronájem honiteb.

Již v průběhu roku 2003, po zveřejnění textu vzorových smluv o nájmu honiteb na nové desetileté období, počínaje 1. 4. 2003, byly některé formulace v textu smlouvy ze strany myslivecké veřejnosti podrobeny značné kritice a po pravdě řečeno i z vyjádření erudovaných právnických odborníků bylo zřejmé, že text nájemní smlouvy nebyl zpracován vyváženě z pohledu obou zúčastněných stran. Proto bylo vedením podniku rozhodnuto odstranit některé formální nebo věcné nepřesnosti v textu, a zejména zpřesnit, popř. změnit ta ustanovení smlouvy, která činí smlouvu nevyváženou nebo jdou nad rámec zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, v platném znění (dále jen „zákon“), a dalších souvisejících předpisů.

Návrh předkládaných úprav, o kterých se chci podrobněji zmínit, byl projednán v myslivecké komisi, která je poradním orgánem výrobně technického ředitele LČR. V květnovém čísle časopisu Lesu zdar byla zveřejněna úvodní informace, jejímž cílem bylo naznačit, kterých okruhů se prováděné změny týkají. Bezprostředně po vyjití tohoto čísla Lesu zdar následovalo velké množství telefonátů a dotazů, mnohdy i spekulativních, majících za cíl zjistit, co bylo impulsem k tomu, že dochází k úpravě textu smluv o nájmu honiteb od jejich relativně krátké doby platnosti.

Posláním této mé informace je zejména vysvětlit, proč byl text nájemní smlouvy upraven. I když uvedený výčet změn není vyčerpávající, postihuje nejzásadnější znění provedených úprav.

Z textu nájemní smlouvy byl odstraněn pojem „sjednaný stav zvěře“. K tomuto kroku bylo přistoupeno především proto, že zákon o myslivosti zná pouze pojmy „minimální stavy zvěře“ a „normované stavy zvěře“. Uživatelé honiteb jsou povinni zajišťovat početní stavy zvěře mezi těmito stanovenými stavy. S přihlédnutím k zákonu, ale i z pohledu praxe nepovažujeme za účelné zavádět další pojem a s dodržováním tohoto sjednaného stavu, stanoveného jednostranně držitelem honitby, pak spojovat ve smlouvě další důsledky.

Vztah uživatele honitby k jím vybudovaným mysliveckým zařízením za trvání nájmu honitby byl ošetřen tak, že tato zařízení přejdou do vlastnictví státu, pokud při zániku smlouvy vyrovná pronajímatel jejich hodnotu, nebo pokud se strany smlouvy nedohodnou jinak. Tato úprava vyplývá logicky ze znění § 33 odst. 5 zákona. Pokud se týká provedené změny ustanovení o kontrole ulovené zvěře, nová úprava sleduje praktické zjednodušení, které však vychází

i ze znění zákona. Současně zůstává zachována dostatečná možnost v případě potřeby fyzicky kontrolovat ulovenou zvěř. Tohoto kroku však bude využíváno především v případě nájemců, jejichž statistické vykazování ulovených kusů spárkaté zvěře se nejeví jako příliš hodnověrné.

Z praktického hlediska, neboť to není vhodné ani účelné, byl ze smlouvy odstraněn text řešící možnost kontroly dodržování smlouvy prostřednictvím třetí osoby.

Významně, v souladu se zákonem, byl také upraven odstavec 4 článku, který stanoví práva a povinnosti nájemce honitby. Tato úprava je formulována tak, že logicky odpovídá ostatním

ilustrační foto: J. Zumr

ilustrační foto: J. Zumr

navrženým změnám smlouvy. Současně byla také vypuštěna některá ustanovení, která jsou z hlediska zájmů LČR jako držitele a pronajímatele honitby nadbytečná a jejichž vyžadování po nájemcích honiteb by šlo nad rámec zákona (např. projednávat s pronajímatelem předem svůj záměr navrhnout orgánu státní správy myslivosti osobu na ustanovení myslivecké stráže v honitbě).

Z textu smlouvy se také vypouští problematičtější ustanovení o závazku nájemce nést 20 % nákladů na provedení opatření proti škodám zvířet na lesních porostech nad rámec opatření přiměřených, jež vynaloží pronajímatel honitby, tedy LČR. Toto znění nemělo oporu v zákoně a činilo smlouvu nevyváženou ve prospěch pronajímatele. V konkrétních případech může jít o částky v řádu deseti tisíců korun, o které by se fakticky zvyšovalo nájemné. Je proto v souladu s dobrými mravy, aby takové ustanovení bylo ze smlouvy odstraněno.

V článku „Trvání smluvního vztahu“ je navržená úprava formulována tak, aby to odpovídalo ostatním navrženým změnám smlouvy a také s přihlédnutím k záměru vyvážit postavení účastníků smluvního vztahu, především vypuštěním některých méně závažných porušení smlouvy jako možného důvodu pro vypovězení smlouvy (např. dostane-li se nájemce do prodlení se splácením kterékoliv splátky nájemného na dobu delší než 30 dní). Současně byla ujednocena délka a počátek běhu výpovědní lhůty.

U smluvních pokut, které byly původně formulovány ve dvou odstavcích s výrazně rozdílnou výší pokuty, bylo toto ustanovení spojeno do jednoho odstavce s tím, že v navrženém znění se jednak odrážejí ostatní navržené změny smlouvy, dále byla jako důvod pro uložení smluvní pokuty vypuštěna některá méně závažná porušení smlouvy a byla stanovena jedna paušální výše smluvní pokuty, která odpovídá účelu tohoto smluvního nástroje.

V této stručné informaci není možno detailně postihnout všechny změny, které byly v textu smlouvy provedeny. Jak jsem uvedl v úvodu, zmiňuji jenom ty nejzásadnější. Předpokládám také, že se mi podařilo touto informací obecně odpovědět na otázku, proč bylo k těmto úpravám textu smluv o nájmu honiteb přistoupeno. Naši zásadní snahou bylo a je zjednodušit a upravit text smlouvy o nájmu honitby tak, aby byl v souladu se zákonem, aby byl v maximální možné míře vyvážený pro obě strany smlouvy a v neposlední řadě, aby realizace jednotlivých ustanovení smlouvy byla v praxi reálná. Nic víc, nic méně. Rozhodně se nejednalo o výsledek tlaku nebo o podlehnutí požadavkům myslivecké lobby, jak je to vedení podniku LČR někdy neopodstatněně a nedůvodně podsouváno. >>

Ing. Vladimír Blahuta
výrobně technický ředitel LČR

Dozorčí rada Lesů České republiky, s. p.

Podle § 13 odstavec 3 zákona č. 77/1997 Sb. o státním podniku dozorčí rada musí mít minimálně 3 členy.

Jednu třetinu členů dozorčí rady tvoří zaměstnanci podniku, které volí a odvolávají zaměstnanci podniku na základě výsledku voleb. Dvě třetiny členů dozorčí rady do funkce jmenuje a odvolává zakladatel. Podle statutu podniku je funkční období dozorčí rady čtyřleté. Současné volební období běží od ledna 2002. Do července letošního roku byla dozorčí rada šestičlenná.

Členy dozorčí rady jmenovaní zakladatelem jsou:

předseda dozorčí rady: Ing. Jan Grůza
členové DR: Prof. Ing. Luděk Šišák
Ing. Petr Zgarba
Ing. et. Ing. Jiří Dobiaš

Zaměstnanci podniku zvolení do dozorčí rady jsou Ing. Josef Hruška a Ing. Viktor Blaščák. Tito byli do dozorčí rady zvoleni dne 24. 1. 2002 v souladu s volebním řádem. Při této volbě byli dále zvoleni jako náhradníci pro členství v dozorčí radě (pro případ nutnosti doplnění členů v DR) Ing. Václav Šebek, Ing. Ivan Hula, Hana Tauerová a Ing. Pavel Hájek v pořadí podle obdržení hlasů. Ing. Šebek již není v pracovním poměru u LČR.

Dne 15. 7. 2004 rozhodl ministr zemědělství Ing. Jaroslav Palas o rozšíření počtu členů DR na devět a zároveň jmenoval do dozorčí rady Ing. Jiřího Papeže a Ing. Pavla Kováčka. Na místo člena dozorčí rady za zaměstnance podniku pak nastoupil na základě volby v roce 2002 Ing. Ivan Hula.

JUDr. Liboslav Jánský, ředitelství LČR

Ochrana lesa proti kůrovci

Pro rok 2004 vypočtený kalamitní základ u LČR ve výši 525 tis. m³ znamenal velké nebezpečí vzniku kůrovcové kalamity. Její odvrácení je proto v letošním roce jednou z priorit Lesů České republiky. Při hodnocení současné situace jsme požádali o rozhovor výrobně technického ředitele Ing. Vladimíra Blahutu.

Současný stav kůrovců zdaleka nevypadá tak dramaticky. Byly původní odhady správné?

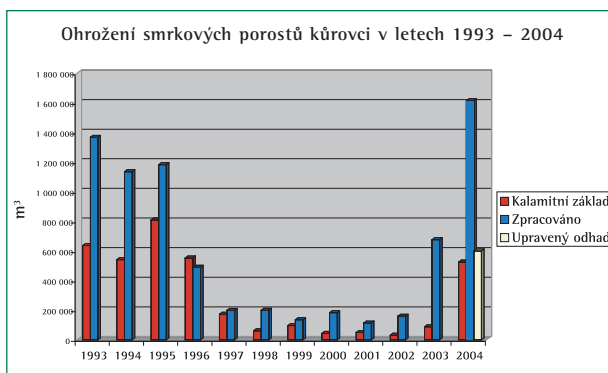
V loňském roce došlo meziročně k téměř šestinásobnému nárůstu kůrovcového dříví. Celkem bylo u LČR zpracováno 587 tis. m³ kůrovcových stromů. Pokud by se meziroční poměr zopakoval, došlo by k napadení až 3,5 mil. m³. Jako reálný se ale jevil nárůst přibližně poloviční, proto byl objem odhadnut na přibližně 1,6 mil. m³. Bližší představu o ohrožení si můžete udělat z přiloženého grafu zachycujícího srovnání kalamitních základů a ročního zpracování kůrovcového dříví. V roce 2004 modrý sloupec představuje původní odhad a žlutý sloupec odhad upravený na základě současného vývoje.

Jaká je tedy současná situace?

Po očekávaném meziročně vyšším objemu zpracovaného dříví v prvních pěti měsících se začala projevovat přijatá opatření spolu s příznivým počasím. Již v červnu bylo v lesích ve správě LČR zpracováno o 27 % napadených stromů méně, v červenci tento trend pokračoval, neboť bylo napadených stromů zpracováno o 32 % méně. Očekáváme, že i přes určitý nárůst napadených stromů v souvislosti s druhým rojením bude tento trend pokračovat i nadále. Celkem bylo do konce července zpracováno 223 tisíc m³ kůrovcových stromů, což je 38 % loňského celoročního objemu.

Jakou roli hraje počasí?

Příznivé, tedy vlhké a nepříliš teplé počasí, vždy zvyšuje účinnost obranných opatření. Vodou přiměřeně nasycené stromy mají lepší obrannou schopnost a chladnější počasí

Kůrovcem jsou ohroženy především smrkové porosty v nižších nadmořských výškách
Foto: J. Stejskal

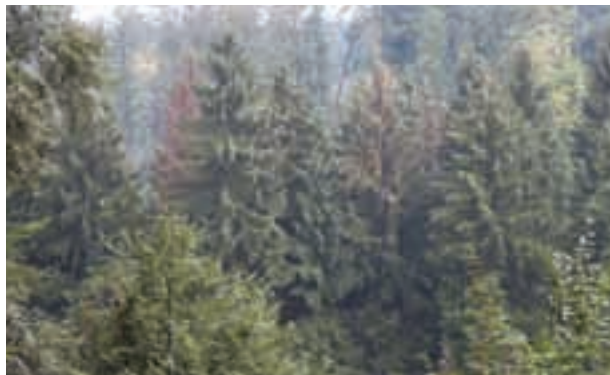
poskytuje více času na asanaci napadených stromů. Na druhou stranu ani v tomto počasí kůrovci nezmizí sami. Rojící se jedinci se musí chytat do lapacích zařízení – lapáků a lapačů. V letošním roce jsme měli s ohledem na hrozící nebezpečí v porostech rozmístěno téměř 40 tis. lapačů (o 52 % více než v loňském roce) a dosud bylo položeno více než 207 tis. lapáků (více než dvakrát více než v loňském roce). Podíl odchycené první generace hraje rozhodující roli v dalším vývoji gradace kůrovců.

Přijali jste ještě nějaká jiná opatření?

Postupy v ochraně lesa proti kůrovcům byly upraveny příkazem generálního ředitele. Provedli jsme proškolení revírníků a lesních správců v nejvíce ohrožených oblastech. Na lesních správách, kde došlo k navýšení úkolů v ochraně lesa, byly dočasně navýšeny počty pracovníků. Ochrana lesa je předmětem pravidelných kontrol krajských inspektorátů. Ředitelství má přehled o průběžném stavu a může tak reagovat na případné problémy. Zvládnutí situace by nebylo možné bez spolupráce s dodavateli prací. V nejvíce ohrožených oblastech jsme proto s nimi situaci projednali, otázky se týkaly nejen zajištění dostateku kapacit, ale i odbytu dříví. Při projednání jsme upravili znění přílohy obchodní smlouvy, upravující postupy v ochraně lesa tak, aby došlo k jejich většímu zpřesnění. To je jen část přijatých opatření, jejichž výčet již byl uveden v květnovém čísle Lesu Zdar.

Kůrovec nezná hranic. Jak se vyrovnáváte s kůrovcem v lesích ostatních vlastníků?

Kůrovec z nezpracovaného kůrovcového dříví ohrožuje všechny vlastníky lesů. Proto jsme již na podzim vydali leták, ve kterém jsme upozorňovali na hrozící nebezpečí a seznamovali s ochranou lesa proti kůrovcům. Leták jsme distribuovali především vlastníkům, kterým vykonáváme funkci odborného lesního hospodáře, byl ale volně dostupný na našich organizačních jednotkách všem dalším zájemcům. Na tuto aktivitu jsme zaznamenali pozitivní ohlasy, proto uvažujeme o aktualizaci informačního letáku. Mimo jiné také proto, že v lesích vlastníků pokračuje gradace kůrovců i v letošním roce. V červenci zde bylo zpracováno 9500 m³ kůrovcového dříví, což je více než třikrát tolik oproti loňsku. Ke zpracování v těchto lesích přitom zbývalo dalších více než 13,5 tis. m³ kůrovcového dříví. Tato čísla zároveň potvrzují, že počasí samo o sobě může gradaci zpomalit, ale ne zastavit. Přitom podle našich dlouhodobých zkušeností přibližně polovina drobných vlastníků přistupuje k péči o svůj les zodpovědně a na naše podněty reaguje.

Viditelným znakem napadení smrků kůrovci je rezivění a opad jehličí

A co další škůdci a dřeviny?

Mluví se o problémech s borovicí černou.

Loňské sucho se podepsalo na zdravotním stavu snad všech dřevin. Chřadnutí borovice černé lze rovněž přičíst na jeho vrub. Podle zjištění Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, o jehož konzultaci jsme požádali, došlo vlivem sucha k větší aktivizaci hub (*Sphaeropsis sapinea* a *Cenangium ferruginosum*), které působí odumírání větví napadených borovic. Na rozdíl od kůrovců v tomto případě reálně neexistuje účinné obranné opatření. Snad jediné, pálení větví, nepřipadá v úvahu pro velké sucho. Po dohodě s VÚLHM budeme situaci monitorovat, aby nedošlo k rozvoji případných hmyzích škůdců, a nejvíce poškozené porosty postupně těžít a obnovovat. Víc se v této chvíli dělat nedá. Škody suchem jsou i na borovici lesní, kde rovněž zaznamenáváme zvýšený výskyt souší, o kalamitu se ale nejedná. >>

Děkujeme za rozhovor, redakce

Požerky a larvy lýkožrouta smrkového

Stručný výťah ze Závěrečné zprávy právního auditu státního podniku Lesy České republiky

Na vlastní žádost státního podniku Lesy České republiky (dále jen „LČR“) byl u LČR v době od ledna do května 2004 proveden právní audit. Závěrečná zpráva právního auditu, kterou ředitelství LČR obdrželo v červnu 2004, je velmi rozsáhlá (má 105 stran). Pro informaci zaměstnanců LČR a ostatních čtenářů předkládá ředitelství LČR následující výťah ze Závěrečné zprávy právního auditu:

Právní audit přezkoumával následující oblasti týkající se podniku LČR a jeho činnosti:

1. Založení státního podniku a základní dokumenty
2. Účast státního podniku v obchodních společnostech
3. Nakládání s určeným majetkem a s nemovitostmi
4. Obchodní smlouvy
5. Finanční ujednání
6. Životní prostředí
7. Spory
8. Pracovněprávní vztahy

Obecně byly právním auditem zjištěny nesrovnalosti ve třech oblastech, a to:

1. Byla zjištěna řada podstatných formálních pochybení v oblasti nakládání s nemovitým majetkem, související zejména s absencí souhlasu zakladatele při dispozici s určeným majetkem, vyžadovaným zákonem o státním podniku. Při zřizování LČR, s. p., zřejmě nebyl, v rozporu s právními předpisy, vyhotoven úplný seznam určeného majetku, jelikož fyzická existence tohoto seznamu nebyla doložena. Tím vznikla situace, v níž nebyla jistota, zda jde o majetek, se kterým je možno nakládat pouze se souhlasem zakladatele. Navíc od doby zřízení LČR, s. p., se několikrát změnil jak zákon o státním podniku, tak i předpisy o nakládání s majetkem státu a tyto předpisy nezdědka připouštěly různý výklad. Pro celou oblast nakládání s majetkem státního podniku LČR je nutné stanovit velmi přesnou a jednoznačnou regulaci.

2. LČR, s. p., ve svém hospodaření vyprodukovaly značné finanční prostředky, pro které neměly bezprostřední použití. Těmito volnými finančními prostředky nakládaly tak, že založily velmi široký systém úvěrování svých obchodních partnerů, obchodovaly s těmito prostředky na trhu s cennými papíry a spekovaly s těmito finančními prostředky jejich ukládáním do portfolií různých finančních fondů. Rozsah nakládání těmito finančními prostředky, zejména v oblasti úvěrování, byl takový, že by jej bylo možné označit za imanentní součást jeho podnikatelských aktivit. Pokud jde o zbývající formy nakládání finančními prostředky, bylo podstupováno

riziko, které přesahuje hranice, jež by bylo možno volně označit jako péče řádného hospodáře o svěřený majetek. Samostatnou otázkou je pak naprosto nedostatečná smluvní báze pro fungování tzv. „vnitřní spořitelny“ státního podniku a kolize zavedeného mechanismu vztahů mezi zaměstnanci státního podniku a státním podnikem samotným při pohybu finančních prostředků v rámci této spořitelny. I zde by bylo potřebné podrobit celý systém činnosti státního podniku ve finanční oblasti velmi důkladné odborné revizi.

3. Velmi závažné zjištění je ke struktuře organizace a řízení státního podniku LČR. Tato struktura je decentralizována způsobem, který zákon o státním podniku nepředpokládá a fakticky dochází k tomu, že jednotlivé organizační složky působí značně autonomně. Navíc bylo zjištěno, že tato decentralizace, jejíž vhodnost či nevhodnost z odborného hlediska nebyla předmětem právního auditu, nebyla dostatečně doplněna takovými zpětnými vazbami a takovými kontrolními mechanismy, které by vedení státního podniku signalizovaly možné poruchy a umožňovaly tak aktivněji zasahovat do činnosti těchto organizačních složek. Doporučuje se proto zvážit potřebu provést zvláštní odborný audit řídicí a organizační struktury státního podniku s přihlédnutím ke specifikům podnikání v oblasti hospodaření s lesy.

Podrobnější informace o zjištěních a závěrech právního auditu k jednotlivým oblastem činnosti LČR budou podány ředitelům krajských inspektorátů LČR na nejbližší poradě ředitelů.

Po obdržení Závěrečné zprávy právního auditu byla ředitelstvím LČR přijata některá opatření k nápravě zjištěných nedostatků, a to zejména úpravou některých vnitropodnikových předpisů. Mimoto byla k některým zjištěním právního auditu vyžádána stanoviska zakladatele nebo doplňující expertizy odborných právních autorit. Další opatření, týkající se úpravy vnitropodnikových předpisů, popř. změn dosavadních postupů, budou učiněna, jakmile budou získána vyžádaná stanoviska a odborné posudky.

>>

JUDr. Ing. Jiří Staněk, CSc.
ředitelství LČR

Stanovisko MZe

k problematice zadávání veřejných zakázek

V rozhovoru, který poskytl bývalý generální ředitel státního podniku Lesy České republiky Ing. Jiří Oliva časopisu Lesnická práce č. 7/2004, se dotkl – mimo jiné – také problematiky veřejných zakázek a měl v této souvislosti na mysli zakázky, které jménem Ministerstva zemědělství ČR zadává úsek lesního hospodářství MZe. Konkrétně pak zmiňuje „výběrové řízení na letecké hnojení“ a tvrdí, že podmínky řízení byly nastaveny tak, aby v něm uspěla předem vybraná firma.

Bez ohledu na to, že Ing. Oliva dává odmitání jím popsaných praktik v oblasti veřejných zakázek zcela nesmyslně do přímé souvislosti se svým odvoláním (viz mezititulek „Důvody odvolání“), považuje Ministerstvo zemědělství za nutné se proti tomuto jeho tvrzení důrazně ohradit.

Ministerstvo zemědělství ČR bylo, respektive je také pro rok 2004 zadavatelem veřejné zakázky „Komplexní letecký zásah hnojením v imisemi poškozených lesních porostech Krušných hor s veškerým pozemním zabezpečením, včetně povinností ošetřovatele podle § 30 zákona č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči, v platném znění“ (dále jen „hnojení“), stejně jako veřejné zakázky „Komplexní letecký zásah aplikací vápenného dolomitu v imisně postižených lesních oblastech Krušných hor a Orlických hor s veškerým pozemním zabezpečením, včetně povinností ošetřovatele podle § 30 zákona č. 147/1996 Sb., o rostlinolékařské péči, v platném znění“ (dále jen „vápnění“).

V rámci obou předmětných zakázek, vyhlášených v Obchodním věstníku formou obchodních veřejných soutěží, bylo vedle tzv. „dalších předpokladů pro plnění veřejné zakázky“ zadavatelem požadováno též předložení „písemného popisu vnitřního zavedeného systému kontroly a řízení jakosti, doloženého způsobem v rozsahu podle specifikace v zadávací dokumentaci“. Zadávací dokumentace pak jednoznačně stanovila, že tento požadavek případný uchazeč prokáže stručným popisem tohoto vnitřního systému, popř. jej doloží vnitřní podnikovou směrnicí, která systém kontroly a řízení jakosti upravuje, nebo kopií příslušného platného certifikátu nebo osvědčení.

Současně bylo soutěžními podmínkami – shodně pro všechny uchazeče – stanoveno, že hodnocení případných nabídek bude provedeno podle jejich tzv. ekonomické vhodnosti, kdy kritérium úrovně kontroly řízení a jakosti bylo zařazeno jako poslední za kritériem úrovně nabízených ekologických parametrů a kritériem výše nabídkové ceny, tedy jako kritérium „nejmenší váhy“. V rámci tohoto třetího kritéria přitom bylo zadavatelem stanoveno, že při hodnocení nabídek bude nejvyšším počtem bodů ohodnoceno doložení příslušného certifikátu, popř. osvědčení, nižším počtem bodů doložení podnikové směrnice a nejnižším počtem bodů pak doklad formou pouhého popisu vnitřního zavedeného systému kontroly a řízení jakosti.

V této souvislosti považujeme za nezbytné připomenout, že podmínka doložení písemného popisu vnitřního zavedeného

systému kontroly a řízení jakosti byla požadována již v rámci obchodních veřejných soutěží v roce 2003, a to – mimo jiné – s ohledem na blížící se vstup České republiky do Evropské unie s jednoznačným cílem vytvořit i v rámci ČR konkurenční prostředí, odpovídající úrovni všech ostatních členských států, neboť zejména norma ISO 9001, resp. získání příslušného certifikátu, osvědčuje s mezinárodní platností schopnost firmy trvale poskytovat produkt či službu v souladu s příslušnými předpisy a požadavky zákazníků. S ohledem na formulaci soutěžních podmínek je pak zřejmé, že předložení certifikátu ISO bylo pouze jednou z možných forem doložení splnění výše uvedeného tzv. dalšího předpokladu, která byla v rámci příslušného kritéria ohodnocena nejvyšším počtem bodů, nikoliv však možností jedinou.

Pro úplnost těchto informací je ještě nutno doplnit, že v rámci veřejné zakázky „hnojení“ se do výběrového řízení přihlásili dva uchazeči, z nichž oba doložili vlastnictví certifikátu ISO 9001. Výběrového řízení na „vápnění“ se zúčastnilo uchazečů šest, z nichž čtyři vlastnictví certifikátu doložili, jeden prokázal probíhající certifikační proces a jeden na základě zápisu certifikačního orgánu ze závěrečného jednání prokázal, že splnil podmínky pro udělení certifikátu a tento mu bude v nejbližších dnech vydán.

O zadávání veřejných zakázek a s tím spojených výběrových řízeních je na Ministerstvu zemědělství vedena pečlivá dokumentace. To je mimochodem zadavateli uloženo i příslušnými ustanoveními zákona o zadávání veřejných zakázek. Nejen orgán dohledu, ale každý se může – za splnění podmínek stanovených zvláštními předpisy – přesvědčit o transparentnosti a nestrannosti realizace výběrových řízení.

Ze tohoto stavu vyznívá nařčení ze strany Ing. Olivy jako nepřesvědčivá snaha za každou cenu odvést pozornost od problémů, s nimiž je jeho jméno spojováno v souvislosti s nálezem Nejvyššího kontrolního úřadu. Pokud by starost Ing. Olivy o veřejné zakázky, zadávané Ministerstvem zemědělství, byla vedena skutečně toliko a výlučně jeho hlubokým profesním zájmem o tuto problematiku, i jemu jsou příslušné podklady, vztahující se k veřejným zakázkám, kdykoliv k dispozici.

><

Ing. et Ing. Jiří Dobiáš,
vrchní ředitel úseku lesního hospodářství
Ministerstva zemědělství

Významné stromy LČR

Státní podnik Lesy České republiky (dále jen „LČR“) vyhlásil ke dni 1. 5. 2003 na základě podnětů organizačních jednotek a České lesnické společnosti jako součást svého „Programu 2000“ dílčí program „Významné stromy LČR“. Tímto svým programem se rozhodl navázat na historické i současné aktivity různých subjektů zabývajících se mapováním výskytu jedinců a skupin rozměrově, tvarově, historicky či jinak pozoruhodných stromů. Program se samozřejmě vztahuje pouze na pozemky, k nimž má podnik právo hospodařit, nikoliv na pozemky cizích vlastníků.

Významné stromy LČR se evidují jejich záznamem do intranetové aplikace na stránce odboru tvorby a rozvoje lesa (OTRL), Oddělení ochrany přírody, ředitelství podniku. Přehled vybraných údajů týkajících se zařazených stromů je přístupný pro všechny pracovníky podniku (aktivní odkaz „Přehled významných stromů LČR“). Zařazením stromu či skupiny stromů do seznamu se územně příslušná organizační jednotka podniku současně zavázala k jejich praktické ochraně a péči o ně v případě potřeby.

Program se nevztahuje na stromy, které jsou již vyhlášeny jako stromy památné, tedy pro které je zajišťována ochrana a péče podle § 46 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění. V případě zájmu o jejich vyhlášení podle tohoto zákona budeme preferovat smluvní ochranu (podle ustanovení § 39). Náležitosti obsahu této smlouvy upraví MŽP prováděcím právním předpisem.

K datu 16. 8. 2004 bylo organizačními jednotkami podniku navrženo celkem 291 jedinců a skupin 29 druhů významných stromů.

V tabulce č. 1 je uvedeno, kolik lesních správ či lesních závodů se dosud do programu zapojilo a s jakým počtem stromů či jejich skupin.

Tabulka č. 1

Počet LS/LZ	Počet stromů na OJ	Počet LS/LZ	Počet stromů na OJ
43	0	1	10
7	1	1	11
7	2	2	12
8	3	2	14
8	4	1	16
2	5	1	17
1	6	1	23
2	7	1	39
2	8		

Tabulka č. 2 obsahuje celkové počty stromů podle jednotlivých druhů a jejich maximální zjištěné parametry (obvod ve výčetní výšce, výška stromu, stáří stromu).

Tabulka č. 2

Dřevina	Počet	Obvod (cm)	Výška (m)	Stáří
Borovice černá	1	156	26	140
Borovice lesní	5	380	37	250
Borovice vejmutovka	2	332	41	110
Bříza bradavičnatá	1	223	28	70
Buk lesní	58	680	47	450
Dub (nerozlišeno)	4	625	33	420
Douglaska tisolistá	18	400	46	180
Dub letní	36	609	35	350
Dub mnohoplodý	1	472	12	400
Dub zimní	9	633	31	270
Jasan ztepilý	3	400	36	180
Javor babyka	2	441	25	110
Javor klen	7	370	36	250
Javor mléč	2	375	23	200
Jedle bělokora	20	400	52	380
Jedle obrovská	1	223	34	82
Jeřáb břek	1	245	23	100
Jeřáb oskeruše	1	129	24	90
Jilm habrolistý	1	437	29	200
Jilm horský	4	315	42	175
Lípa malolistá	13	562	36	300
Lípa velkolistá	3	450	35	200
Modřín opadavý	6	360	42	221
Olše lepkavá	1	220	28	100
Ořešák královský	1	337	15	200
Smrk ztepilý	80	490	57	380
Topol bílý	3	414	35	118
Topol černý	1	485	40	150
Třešeň ptačí	2	223	35	150
Zerav obrovský	1	355	28	200
Maximum celkem		680	57	450

Z přehledu je zřejmé, že nejčastěji navrženým stromem je smrk ztepilý (80 položek, tj. více než čtvrtina všech návrhů). Po něm následuje buk lesní (58), dub letní (36), jedle bělokora (20), douglaska tisolistá (18) a lípa malolistá (13).

Tabulky č. 3, 4 a 5 zachycují přehled 10 nejvýznamnějších stromů z hlediska výšky, obvodu a věku.

Tabulka č. 3: deset nejvyšších stromů

OJ	Druh	Výška	Obvod	Věk	Popis
LZ Boubín	Smrk ztepilý	57	452	380	Nachází se v NPR Boubínský prales (vně centrální zaplacené části)
LS Strážnice	Smrk ztepilý	56	324	170	Genotyp horského smrku. Nejvyšší a nejmohutnější SM na revíru
LS F-M	Jedle bělok.	52	390	180	Hrubá jedle
LZ Boubín	Jedle bělok.	50	310	250	Strom se nachází v PR Zátoňská hora
LS Přimda	Dougl. tis.	49	364	120	
LS Pelhřimov	Smrk ztepilý	48	308	193	
LS N. Město n. M.	Smrk ztepilý	48	349	160	
LS Kraslice	Smrk ztepilý	48	330	150	lokalizace: pod Zámečkem
LS Šternberk	Smrk ztepilý	47	362	240	bývá obvykle nazýván "Král smrků" a nachází se v údolí potoka Sítky za osadou Horní Žleb
LS Lužná	Buk lesní	47	350	220	

Tabulka č. 4: deset stromů s největším obvodem

OJ	Druh	Výška	Obvod	Věk	Popis
LS Třeboň	Dub	23	625	420	Nejsilnější pastevní dub na palouku u Červené bašty
LS Nasavrky	Dub letní	25	609	350	Strom se nachází nedaleko dnes již zbytků Vilemíniny vyhlídky
LS Plasy	Lípa malolistá	30	570	300	Mohutný čtyřkmen na hrázi rybník.
LS Nasavrky	Dub letní	21	538	350	Strom se nachází na rozcestí pod pastvinami hřebčína ve Slavické oboře.
LS Náměšť n. O.	Dub mnohopl.	12	472	400	
LZ Boubín	Smrk ztepilý	57	452	380	Strom se nachází v NPR Boubínský prales
LS M. Albrechtice	Buk lesní	12	430	450	Nachází se na tzv. Zlatohorské stezce, historické spojnici Rakouska a Slezska
LZ Boubín	Smrk ztepilý	40	430	380	Strom se nachází v NPR Boubínský prales
LS Plasy	Buk lesní	32	420	350	Velký košatý buk uvnitř porostu
LZ Boubín	Jedle bělok.	42	400	380	Strom se nachází v NPR Boubínský prales

Tabulka č. 5: deset nejstarších stromů

OJ	Druh	Výška	Obvod	Věk	Popis
LS M. Albrechtice	Buk lesní	12	430	450	Nachází se na tzv. Zlatohorské stezce, historické spojnici Rakouska a Slezska
LS Třeboň	Dub	23	625	420	Nejsilnější pastevní dub na palouku u Červené bašty
LS Náměšť n. O.	Dub mnohopl.	12	472	400	
LZ Boubín	Smrk ztepilý	57	452	380	Strom se nachází v NPR Boubínský prales (vně centrální zaplacené části)
LZ Boubín	Smrk ztepilý	40	430	380	Strom se nachází v NPR Boubínský prales (vně centrální zaplacené části)
LZ Boubín	Jedle bělok.	42	400	380	Strom se nachází v NPR Boubínský prales (vně centrální zaplacené části)
LS Nasavrky	Dub letní	25	609	350	Strom se nachází nedaleko dnes již zbytků Vilemíniny vyhlídky
LS Nasavrky	Dub letní	21	538	350	Strom se nachází na rozcestí pod pastvinami hřebčína ve Slavické oboře
LS Plasy	Buk lesní	32	420	350	Velký košatý buk uvnitř porostu.
LS Plasy	Lípa malolistá	30	570	300	Jedná se o mohutný čtyřkmen na hrázi rybníka

Do konce roku 2004 předpokládáme zajištění jednotného značení významných stromů LČR informačními tabulemi v terénu.

RNDr. Jiří Stonawski

Zalesňování státní zemědělské půdy na jižní Moravě

Jedním z míst, kde krajina byla člověkem ovlivněna nejvíce, je oblast jižní Moravy. Na všech plochách vhodných pro zemědělské účely byly lesy vykloučeny a přeměněny v pole, louky, sady a vinice. Posledním velkým zábořem lesa byla výstavba vodního díla Nové Mlýny, které za oběť padlo 1285 ha lužního lesa. V důsledku intenzivního využívání krajiny je lesnatost jižní Moravy nerovnoměrná a v poměru k ostatním oblastem ČR nízká – cca 15 %.

LČR, LZ Židlochovice v souladu se strategií státního podniku, se státní lesnickou politikou a v neposlední řadě s lesnickou a zemědělskou politikou EU provádí praktická lesnická opatření, která mají za cíl rozšiřovat zalesňování jako alternativní využívání zemědělské půdy, ochranu životního prostředí a zvyšování všech funkcí lesa.

V roce 2003 LZ Židlochovice realizoval výsadbu biokoridorů a větrolamů v k.ú. Nový Přerov na ploše téměř 5 ha. Prostředky na tuto činnost získal Pozemkový úřad Břeclav prostřednictvím programu EU SAPARD. Jako hlavní dřeviny se použily dub, jasan a topol. Kultury vykazují velmi dobrou vitalitu a skýtají záruku zajištění v 4 – 5 letech. Cílem je prevence větrné eroze a vytvoření harmonické krajiny vinařské oblasti jižní Moravy.

Další významnou akcí, zahájenou v loňském roce, je realizace projektu „Zakládání lužního lesa při vodní nádrži Nové Mlýny. V k.ú. Brod nad Dyjí provedl PÚ Břeclav komplexní pozemkovou úpravu, při které z roztržitého vlastnictví státu a drobných vlastníků vznikla ucelená plocha o výměře 79 ha.

Zájmové území je součástí Dyjsko-svrateckého úvalu v nivě řeky Dyje s průměrnou nadmořskou výškou 180 m. Většina území byla porostlá hustými rákosinami na naplavené lužní půdě, v depresích na zbahnělých glejích. Optimální druhová skladba byla stanovena na základě konkrétních stanovištních podmínek s přihlédnutím k budoucímu vývoji lesa a různým obmýtím jednotlivých porostů.

Při terénní konzultaci s pracovníky orgánů ochrany přírody byly vyčleněny a zachovány některé stávající porosty rákosin a měkkých listnáčů (vrba, topol, olše) a k zalesnění byly určeny převážně plochy orné půdy a luk s agresivně nastupujícím rákosem. Podle vyhlášky MZe č. 3/1996 Sb. je cílovým hospodářským souborem pro nové porosty HS 19 – hospodářství lužních stanovišť.

Pozemky byly lesnímu závodu předány k zalesnění v srpnu 2003. Lesní závod okamžitě přikročil k zahájení příprav pro podzimní zalesňování a po konzultaci s pracovníky odborné firmy se rozhodl přistoupit k celoplošné chemické přípravě půdy na lokalitách porostlých rákosem. Koncem srpna byla zahájena aplikace herbicidů Roundup Klasik, Roundup Forte a Roundup Rapid na ploše 40 ha. Postřiky byly provedeny traktorovým rosičem AKP 600, který je na lesním závodě provozně využíván také pro chemickou přípravu půdy pod porostem pro přirozené zmlazení, k likvidaci buřeně před výsadbou či sjíjí a na likvidaci nežádoucí zeleně okolo oplocení či lesních cest. Vzhledem k vyšší odolnosti rákosu vůči herbicidům byly voleny vyšší koncentrace roztoku.

Rákosové porosty před zásahem

Příprava aplikace Roundupu

Rákosové porosty po aplikaci Roundupu

Zalesňování

Koncem září byly hmota pokosena a rozřezána a plochy pro podzimní zalesnění byly připraveny diskováním a frézováním. Na plochách určených k jarnímu zalesnění byly provedena hluboká orba.

Na podzim 2003 bylo zalesněno 25 ha (12 ha sje dubu letního, 3 ha sje přešáku černého, 10 ha výsadba, dubu letního, jasanu úzkolistého, olše lepkavé, topolu černého, topolu bílého, topolu osiky a vrby bílé), na jaře 2004 bylo zalesněno 42 ha s použitím stejného spektra dřevin. Zbytek bude zalesněn na podzim 2004. Kultury jsou oploceny a vykazují velmi dobrý růst a je zde důvodný předpoklad k brzkému zajištění.

Je nutné zdůraznit propracovaný přístup v rámci dlouhodobých záměrů, kdy projektant (Lesprojekt Brno, a. s.) ve spolupráci s LZ Židlochovice rozčlenil celou plochu na porosty s různou dobou obměty, zejména použití rychlerostoucích dřevin (vrby, topoly) dává záruky, že v budoucnu dojde k žádoucí věkové diferenciaci nově vzniklého lesa zároveň s racionálním využitím produkčního potenciálu stanoviště.

Dne 13. 5. 2004 Pozemkový úřad Břeclav ve spolupráci s LZ Židlochovice uspořádal prezentaci těchto akcí za účasti zástupců LČR, MZe, Krajského úřadu Jihomoravského kraje, Městského úřadu Mikulov, obecních úřadů Nový Přerov a Brod nad Dyjí, Rybníkářství Pohořelice, projekčních organizací a regionálního tisku. Po promítnutí filmu Krajinné souvislosti účastníci prezentace shlédli v terénu ukázky výsadby. Krajinotvorná činnost LZ Židlochovice byla všemi účastníky vysoce hodnocena a dána jako názorný příklad tvorby harmonické krajiny plnící své funkce ve vztahu k lidské společnosti.

>>

Ing. Lubomír Šálek,
ředitelství LČR

Terénní porada

Účastníci ukázek

Umělý vodopád v Tereziině údolí na LS Nové Hradky; foto: J. Řezáč

Postavení hrazení bystřin v protierozní a protipovodňové ochraně lesa a krajiny

Seminář uspořádaný Českou lesnickou společností a oblastním výborem ČLS Liberec dne 20. května 2004 v Hejnicích ke 120. výročí činnosti lesotechnických meliorací a hrazení bystřin v českých zemích.

Městečko Hejnice, ležící v trojmezí Čech, Německa a Polska, obklopené malebným prostředím Jizerských hor, uvítalo asi 70 hostů z řad státní správy lesů a myslivosti, správy toků LČR, s. p., zástupců z akademické sféry, ochrany přírody a dalších odborníků, kteří se sešli v areálu nejstaršího lesnického učiliště u nás – SOUL Hejnice, aby vyslechli referáty a diskutovali na témata spojená s hrazením bystřin a lesotechnickými melioracemi.

Seminář zahájila půvabná předsedkyně Oblastního výboru ČLS v Liberci Ing. Jana Čacká a po úvodním odborném příspěvku nestora oboru profesora Jaroslava Herynka následovaly referáty další, z nichž zaujal zejména referát, který přednesl vedoucí Správy CHKO Jizerské hory Ing. Jiří Hušek. Předestřel z hlediska ochrany přírody k uvedené problematice pro mnohého lesníka-vodohospodáře možná obrazoborecké názory a vyzval k odborné diskusi, jež by měla jednotlivé problémy objektivizovat. Jeho polemický příspěvek mírně redakčně krácený a upravený uvádíme níže.

Odborná diskuse byla v odpoledním bloku zakončena exkurzí na vybrané venkovní ukázky praktických opatření, a to např. objekty rybí přechod na Štolpichu v Raspenavě, Konsolidační přehrážka na Černém potoce, průsaková přehrážka z lomového kamene a další objekty na území CHKO Jizerské hory.

Hrazení bystřin a lesnické meliorace pohledem ochrany přírody (Jiří Hušek)

Meliorace a hrazení bystřin jsou jednou ze základních technických disciplín, které spoluvytvářejí tradiční středo-evropské lesnictví. Dnes se vyvíjí velmi zvolna a spíše díky novým materiálům a technologiím. Meliorace a hrazení bystřin, jakkoli dokonalé ve své technické podobě, nutně vycházejí z potřeb lesního hospodaření a z jeho přírodních podmínek. Od dob vzniku této disciplíny se právě přírodní podmínky zásadně změnily, stejně jako stav lesů. Lesní hospodářství na tyto změny tu více, tu opatrněji zareagovalo a lze říci, že po bouřlivých letech konce dvacátého století a posledním transformačním desetiletím se ocitá na rozcestí.

Změna podmínek v chápání významu funkcí lesa

Dřívější jednoznačná orientace na produkci dříví je postupně formována důrazem na ostatní, tedy mimoprodukční funkce lesa. Ať chceme nebo ne, význam produkčních a ostatních funkcí lesa se pozvolna vyrovnává a zejména ve státních lesích musejí za nedlouho nabýt vrchu funkce mimoprodukční. Váha lesnictví jako hospodářského odvětví vyjádřená podílem hrubého domácího produktu našeho státu je

přibližně jednorozměrná. Naproti tomu ostatní funkce lesa se přímo dotýkají života všech občanů a jsou jedněmi ze základních podmínek jeho trvalé udržitelnosti. Zejména parametry související s vodní bilancí a biologickou rozmanitostí mají vliv nejen na životní prostředí obecně, ale i na celkovou kvalitu života lidí. Bezprostředně se dotýkají také zdravotního stavu lesa a jeho integrity – a v konečném důsledku tedy i oně zmiňované dřevoprodukční funkce lesa a její ekonomické stránky.

Mnohé zažité postupy v lesním hospodářství je třeba v nových podmínkách podrobit kritické analýze a nelze vyloučit ani jejich následnou radikální změnu. Právě lesnické meliorace a hrazení bystřin by měly být jedním z prvních objektů takového kritického zkoumání.

Lesotechnické meliorace

Pojem „meliorace“ bude dále užíván spíše v jeho velmi zúženém, avšak univerzálně chápáném smyslu „odvodnění“. Meliorace vznikly nepochybně jako prostředek pro zvýšení produkce dříví a zlepšení jeho technické kvality. Přirozeně podmačená stanoviště byla tak převáděna na stanoviště příznivější k pěstování produkčních dřevin, zvláště pak v souvislosti s radikální změnou dřevinné skladby našich lesů – ve prospěch ekonomicky výhodnějších jehličnanů. Vedlejším produktem tohoto počínání bylo postupné snížení biologické rozmanitosti lesního ekosystému se všemi negativními důsledky, včetně snížení stability lesních porostů a jejich odolnosti vůči škodlivým vlivům obecně.

Samostatnou kapitolou jsou přitom změny hydrologické funkce povodí. Retenční schopnosti pozměněných lesů se snižují, meliorace navíc urychlují odtok a zvláště v českých horách společně s hlubokými koleji po těžební technice vytvářejí vysoce účinnou druhotnou hydrologickou síť. Výsledkem je rozkolísání vodního režimu toků a vytvoření předpokladů pro ničivé účinky případných povodní. Navíc právě v horských oblastech s velkými odlesněnými plochami vede urychlení odtoku k prohloubení deficitu vláhy v půdě.

Kdysi při odtěžení části rozsáhlého porostu došlo na vzniklé malé holině k dočasnému zamokření, které snižovalo obnovu lesa. Voda totiž přestala být odváděna transpirací vytěžených stromů a v krytu okolního lesa nebyl vysušující vliv slunce a větru patrný. Krátkodobé odvodnění systémem mělkých ručně kopaných příkopů bylo dobrým prostředkem pro snazší zalesnění.

Jinak je tomu však na velkých kalamitních holinách, například na imisních plochách. K lokálnímu zamokřování zde nedochází, naopak se větrem a teplem vysušují rozsáhlé plochy, ubývají horizontální srážky, odtok se zvyšuje vinou výše popsanych

>>

>> druhotných vodotečí a snad i sezónním „doškovým efektem“ na následných porostech třtiny. Zde je tedy na místě spíše snaha vodu v lesích zadržet, než přistupovat bez rozmyslu k další melioraci. Navíc mnohdy podle schématu malá paseka – malé příkopy, velká paseka – velké příkopy vznikaly svého času s ohromnými náklady mohutné odvodňovací sítě na stahektarových plochách. Jizerské hory jsou k tomu dobrým příkladem.

Hrazení bystřin

Hrazení bystřin, tedy výstavba přehrázek, příčných prahů na tocích, opevňování jejich koryt a břehů, je nepochybně zcela zásadním zásahem do přírodního charakteru toku. Snižují biodiverzitu a působí jako nepřekonatelné migrační překážky pro ryby a ostatní vodní živočichy. Jsou navíc velmi nákladné a stavba bývá technologicky vysoce náročná.

Takové stavby mají zcela jistě svoje opodstatnění v případech, kdy mohou ochránit před škodami mnohem vyšší hodnoty, včetně zdraví a životů lidí. To bývá případ míst, kdy bystřina vychází z lesa a dostává se do zastavěných území nebo se dotýká liniových staveb. Hrazenářská díla tady mohou omezit abrazní činnost vodního toku, usměrnit jeho unášecí sílu, zabránit vybřežení na konkrétním místě nebo napomoci při usazení plavenin v místech, kde nezpůsobí nežádoucí zanášení toku.

Diskutujeme však o tom, zda obdobná drahá opatření je účelné provádět i hluboko v lesních porostech, na tocích, které mají přirozený charakter a kde důvody pro zásah jsou tak obtížně pochopitelné, jako například ochrana několika metrů čtverečních porostní plochy nebo třeba skutečnost, že státní hranice je definována jako linie procházející středem toku a ten díky přírodním procesům v první zóně CHKO hluboko v lesích o pár metrů změni svojí trasu. Retenční úloha hrazenářských opatření je přitom v těchto případech

mizivá a neobstojí jako argument pro jejich obhajobu. Navíc nadržení několika desítek kubických metrů vody překážkou je více než kompenzováno nežádoucím zrychlením odtoku vlivem regulace toku.

Závěr

Naznačené názory a položené otázky rozhodně nemají být prvoplánovou kritikou současného stavu a tím méně pak práce dotčených organizací nebo odpovědných osob. Měly by být spíše vnímány odbornou veřejností pozitivně, jako podklad pro debatu a vlastníky lesů a správci toků jako podněty pro úvahu o jejich celkovém přístupu a o konkrétních opatřeních a stavbách. >>

Adresa autora:

Ing. Jiří Hušek

Správa CHKO Jizerské hory

U Jezů 10, 460 01 Liberec

Tel: 482 458 999, e-mail: jizhory@schkocr.cz

redakce

Retenční nádržka pro zpomalení odtoku vody; Jizerské hory

Hynutí borovice černé

Především v oblasti Středočeského kraje a části Ústeckého kraje dochází k chřadnutí a hynutí některých porostů borovice černé a částečně i borovice lesní. Obdobně jsou poškozeny i některé porosty na jižní Moravě.

Přestože příčinou hynutí jsou houbová onemocnění (*Sphaeropsis sapinea* a *Cenangium ferruginosum*), která se rozvinula v důsledku mimořádného sucha v loňském roce, je nutné průběžně kontrolovat, zda nedochází k napadání chřadnoucích borovic dalšími škůdci. V měsíci srpnu proto opět proběhla kontrola pomocí pokácených vzorků, která ukázala, že prozatím nedochází k rozvoji hmyzích škůdců, kteří by mohli ohrozit dosud zdravé jedince.

Tato zpráva je poměrně příznivá, umožňuje nám vyčkat na další vývoj chřadnutí. Bohužel ale současné teploty a opětné sucho situaci dále zhoršuje. Již jsme zahájili těžbu v silně poškozených porostech, kde neočekáváme zlepšení. Prozatím bylo v oblasti v lesích ve správě LČR vytěženo více než 2000 m³ odumírajících borovic černých a budeme muset těžít i další. Podobná situace bude pravděpodobně i u dalších zdejších vlastníků lesů. Sucho nám ale neumožňuje pálení klestu, které bude muset počkat na vlhčí počasí.

Jen ve správě LČR je ohroženo více než 200 hektarů porostů, z nichž se značná část nachází v obtížně přístupných či nepřístupných terénech. Vyhodnocení současného vývoje zdravotního stavu porostů borovice černé proběhne opět na podzim za účasti Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti. K účasti přizveme i zástupce státní správy lesů.

Borovice černá se v minulosti využívala především k zalesňování bývalých lomů a lokalit s vápenatým podložím, protože je dobře snáší. Na prudkých svazích měla působit především na ochranu půdy. Odumírající porosty budou nahrazeny zejména domácími listnatými dřevinami, tam, kde je to možné, bude využito přirozeného zmlazení. >>

Ing. Ladislav Půlpán

Porost s usychajícími borovicemi černými

Detail na uschlou větvičku

Větev s plodnicemi *Cenangium ferruginosum*

Šiška s plodnicemi *Sphaeropsis sapinea*

Jesenické lesy mluví společnou řečí (Hřbitov obětí II. světové války opraven z Programu 2000)

Lesní hřbitov v Rudohoří prošel v roce 2003 celkovou úpravou. Hlavní myšlenkou a později mottem, které doprovázelo celou rekonstrukci se stalo „Usmíření, sjednocení a sblížování národů”.

Celkové náklady na rekonstrukci hřbitova dosáhly 570 tis. Kč. V plné výši byly poskytnuty z vlastních zdrojů LČR, s. p., v rámci Programu 2000, programu na zajištění cílů veřejného zájmu u LČR.

Původní půdorys hřbitova připomínal tvar nepravidelného pětiúhelníku o rozměrech 14x9,5 m ohraničený plotem z drátěného pletiva. V pomyslné špičce pětiúhelníku byl situován centrální památník. Po obou stranách obelisku byly osazeny vlajkové stožáry. Vlastní symbolické hroby sovětských zajatců byly uskupeny do obdélníkového tvaru sestaveného ze čtyř polí. Jednotlivá pole byla tvořena ze žulových hranolů se šikmou čelní stranou, na kterých byly upevněny jmenovky s daty úmrtí. Za původním oplocením se nacházelo 9 hrobů občanů německé národnosti.

V pátek 4. června 2004 byl slavnostně znovuotevřen a předán do užívání široké veřejnosti Hřbitov obětí II. světové války v Rudohoří ležící nedaleko obce Bělá pod Pradědem (okres Jeseník). Slavnostního ceremoniálu se zúčastnilo cca 50 osob z řad LČR, Obecního úřadu Bělá, Městského úřadu Jeseník, německých spolků, pozůstalých i místních občanů. Během vzpomínkového aktu proběhlo seznámení s průběhem rekonstrukce hřbitova, stručně byla připomenuta historie válečné a poválečné doby Bělé a okolí, proběhlo vystoupení hostů. Slavnostní atmosféru navodili hudebním doprovodem trubači lesní správy Jeseník.

Naplnění hlavní myšlenky rekonstrukce hřbitova si vyžádala celkovou dispoziční změnu stávajícího stavu opírající se o tři základní elementy uplatněné při stavebních úpravách, kterými se staly:

1. rozšíření hřbitova o část pozemků s hroby a náhrobky německých občanů, které byly do doby rekonstrukce umístěny z vnější strany stávajícího prostoru hřbitova;
2. rozšíření hřbitova tak, aby se součástí areálu staly dvě památné lípy;
3. sjednocení náhrobních desek obětí obou národností do stejného formátu.

Kromě základních prvků uvedených výše se formát hřbitova (12x18 m) přeměnil v obdélníkový tvar se zaoblenými rohy. Drátěný plot se vyměnil za oplocení v kombinaci dřevo-kámen. Obslužné chodníky jsou vydlážděny ze zlomkové žulové dlažby. Ostatní plochy jsou zatravněny. Centrální pomník je pootočen o 90° a osazen excentricky k osám hřbitova. Po obou stranách pomníku jsou umístěny doplňkové solitéry s lampou a vázou. Vpravo od centrálního pomníku jsou umístěny pomníčky občanů sovětské národnosti, vlevo 9 pomníčků občanů národnosti německé. Vlastní úprava pomníčků, sovětských i německých občanů, je sjednocena na žulové desky osazené na žulovém soklu a opatřené litými kovovými jmenovkami s datem úmrtí. Prostor hřbitova je doplněn třemi odpočinkovými lavičkami. Přístupová cesta z asfaltové komunikace je zpevněna kaleným kamenivem.

Historie

Lesní hřbitov byl součástí pracovního zajateckého tábora. Jeho založení je spojeno s II. světovou válkou, kdy odchodem většiny mužské populace nastal nedostatek pracovních sil. Do tábora jsou postupně umísťováni váleční zajatci, kteří jsou využíváni pro práci v lese, zemědělství či kamenoprůmyslu.

Vlastní tábor tvořilo několik dřevěných objektů na přebývání, umývárna a hospodářské budovy. Obehnan byl plotem z ostnatého drátu, se vstupní bránou a strážními věžemi v rozích oplocení. V blízkosti tábora se nacházela správní budova pro strážní personál a ostrahu, kterou zajišťovaly jednotky SS.

Kapacitně byl založen pro 60 – 80 zajatců. Nebylo zvláštností, že se zde nacházelo 100 – 120 vězňů. Životní podmínky byly velmi kruté. Vězně sužoval hlad, těžká práce, nemoci, chlad i krutost strážců. Denní dávka jídla představovala 200 g otrubového ječného chleba, zelná polévka, vařené brambory a černá káva melta k pití. Maso, většinou koňské, bylo vzácností.

Na přelomu let 1942 – 1943 propukla v táboře epidemie skvrnitého tyfu, které postupně podlehl 36 sovětských zajatců, následně pochovaných do společného hrobu. Rokem 1944 končí první období v dějinách tábora.

Po kapitulaci německé armády v květnu 1945 nastává nová kapitola v životě pohraničí. Sudetští Němci jsou během jedné noci zbaveni veškerých práv, majetku i svéprávnosti. Všichni občané německé národnosti jsou postupně prověřováni a podle politické nebezpečnosti vůči československému státu zařazováni do internačních táborů nebo jsou odsunuti. Část německých obyvatel je soustředěna i do tábora v Rudohoří (Vietseifen).

Za existence tábora v poválečné době dochází k několika nekontrolovatelným i záměrným úmrtím. Během této doby umírá v táboře 9 německých občanů, z nichž 6 náhodně vybraných je na výstrahu před útěky zastřeleno. Posledním odsunem Sudetských Němců zhasíná 18. 8. 1945 život tábora. Dřevěné konstrukce jsou postupně rozebrány a spáleny. Na místě hřbitova se dochovává několik dřevěných křížů s tabulkami pochovaných Rusů.

V 50. letech je symbolický hřbitov místní organizací KSČ rekonstruován a celoročně udržován. Až do roku 1989 je využíván k předávání pionýrských šátků a oslavám Dne osvobození či Velké říjnové revoluce. Na počátku 90. let jsou vzpomínkou německým občanům pochovaným vedle stávajícího hřbitova dodatečně osazeny přízemní kříže s jejich jmény a daty úmrtí.

Lesy České republiky, s. p., lesní správa Jeseník eviduje na pozemcích, ke kterým má právo hospodařit, celkem tři lesní hřbitovy trvale připomínající období konce II. světové války. Všechna pietní místa jsou vyhlášena kulturními památkami České republiky. Snahou LČR je o tyto objekty pečovat, udržovat a tím dochovat odkaz našich dějin dalším generacím. ><

Ing. Roman Bajza
lesní správa Jeseník

Původní vzhled hřbitova

Pohled na hřbitov po rekonstrukci

Div, že si nepadli do náruče

Letní bouře jsou doprovázeny poryvy větru úctyhodné intenzity. Tu poslední nevydržela letitá vrba. Část jejího nahnilého kmene se vylomila a teď trčí rovnoběžně s hladinou rybníka. Zbytek prolámané koruny sliboval dostatečný kryt člověku posedlému fotografováním orlovce. S blížícím se podzimem se tu orlovci říční objevovali stále častěji, předváděli svoji loveckou dovednost, s ulovenou rybičkou zalétali k odpočinku nebo konzumaci na skelet grafiozou umořeného jilmu. Občas pod ním bylo k vidění, co jim odpadlo od zobáku nebo pařátu. Ale snad i jen pouhé tušení blížícího se člověka bývalo příčinou jejich okamžitých odletů.

Od rozlomené vrby bylo na jilmové torzo dobře vidět. Větve, které tu letní bouře rozházela, jsem snesl na hromadu a vytvořil úhledné posezení kryté okolní zelení. Totéž místo si k odpočinku vybírala i mladá srnka. Kdykoliv jsem se po břehu přiblížil k hromadě klestí, odcházela velmi, velmi nerada. A aby to nevypadalo na nucený ústup, zvolna se při tom pastvila. Dravec pak viděl už na dálku chlapa nehnutě nakročeného před pastvící se srnou a raději se tomu místu vyhnul. Nevadí. Už zase dřepím na větvích a promítám si v duchu prchavé okamžiky, kdy o vás zvíře ví a místo útěku vás nechá téměř milostivě nahlížet do svého života. Teprve pak se dá i nějaká ta fotka udělat.

V tom rána jako výstřel. Větev z hromady roští pode mnou praskla. Já se kácím po svažitém břehu dolů. Perfektní kotoul nazad. Zvednu hlavu, mám ji v úrovni té vylomené části stromu. Na vývratu vidím pár hromádek a pod ním uřapáno. Div jsem jí nepadl do náruče. Vydra! Poslední záznamy o jejím výskytu v kraji jsou – na rok přesně – staré sto let.

Stává se, že některá zvířata s dlouhodobým poklesem populace přežívají v našem vědomí jako vzácnost, až se na ně nakonec zapomene. Začne se o nich mluvit v minulém čase, mezitím co si někde žijí skrytě dál. Pak někoho napadne ověřit si četnost takového zvířete v současné přírodě a to se neobejde bez konkrétních informací, pozorování, prostudování odborné literatury. Z domova i z ciziny. České vydry to měly s upřesňováním své početnosti snadné. Roku 1982

vyšla ve Francii publikace o sledování vyder. Autorem byl Christian Bouchardy. Na Sušicku dílko hbitě přeložil Lad. Kučera a potom stačilo ověřit si vyčtené informace nejen v šumavské přírodě, ale kdekoli jinde. Pokud jsou vydří stopy dobře vytlačené, rozeznávají se od ostatních snadno. Nejčastějším nálezem je trus, méně častým pak potravní zbytky.

Obojího bylo v širším okolí vrby dostatek. Pod vrbou se zdržovala příležitostně, ušlapaný prostor byl jen útlukem pro krátkodobý odpočinek. V mělké stružce, přivádějící po hřbetu hráze vodu k jinému rybníku, chytala plevelné rybičky, na zídce stavidla místo podpisu pravidelně zanechala své výkaly a jednou nebo dvakrát mi nechala pod vývratem hlavu z kapra.

Počáteční zájem o orlovce za těchto okolností ustoupil. K svému posezení z větví jsem chodil už výhradně vodou, podél břehu, abych potvůrku pachem odrazoval co nejméně. Byla to podle všeho mladá vydra, která „mým“ revírem jenom procházela. Zdržela se jen pár měsíců. Začátkem prosince odcestovala neznámo kam, hledat si vhodnější prostředí. Dávno před tím se vytratil i orlovci – směr Afrika. Jsou tažní a tak je možné spatřit je nejspíše na jaře nebo na podzim, jak tomu bylo i v tomto případě. Ačkoliv v loňském roce byl jeden k vidění na sádkách na okraji Pardubic ještě na svatého Mikuláše.

>>

Mirko Hain

Posvátná zvířata

Setkání s netypicky zbarveným živočichem bylo odjakživa zařazováno do oblasti nadpřirozena. Zvlášť mezi příslušníky cechu svatého Huberta – lovci a později myslivci – nebyla nouze o zjevení bílých jelenů, laní, případně jiné zvěře, která byla později činěna zodpovědnou za osud toho, kdo ji spatřil nebo dokonce ulovil. Tak alespoň usuzoval tehdejší šťastlivec nebo smolař. Slovinsko se chlubí pověstí o Zlatorogovi, bílém kamzíkovi. Jeho domovem byly štítové místních vápencových Alp. Stal se symbolem národa do té míry, že byl nakonec současnými generacemi transformován do názvů slovinské knižnice, hotelu, značky piva.

Světlé zbarvení, netypické pro živočicha, ho předem odsuzuje k zániku. Bývá napadán příslušníky vlastního živočišného druhu, instinktivně izolován tlupou, smečkou, hejnem. Pro takto postiženého stádního tvora je pak získávání obživy na vlastní pěst krajně obtížné. Navíc je díky světlému zbarvení snadno k spatření a stává se tudíž od prvního dne života předmětem zvýšeného zájmu predátorů. To je ovšem zcela normální následek přirozené selekce.

Ale i tak můžeme v přírodě spatřit jedince přežívající navzdory svému nápadnému bělostnému zbarvení i několik let. Jsou to zvířata se zvýšenou plachostí, samotářská, kterým se podařilo vyrovnat s pozicí jedince izolovaného vlastními soukmenovci.

Jen ve zcela výjimečných případech se stávají rovnocennými partnery v konkurenčním boji mezi normálně zbarvenými příslušníky svého druhu. V praxi to vypadá tak, že se při hájení teritoria nebo získávání partnera projevují až nadmíru bojovně. Pak mají samozřejmě možnost uplatnění i při reprodukci.

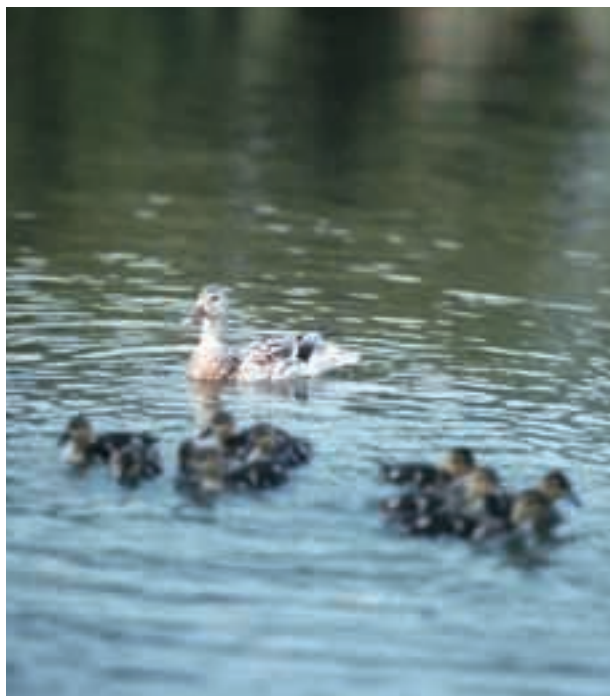
Při spatření bíle zbarveného živočicha reaguje většina z nás jednoznačně – albín! Jenže pozor, takhle označujeme jen některé šlechtěné formy domestikovaných živočichů nebo

zvířat pěstovaných pro laboratorní účely. Živočich postižený albinismem postrádá barvivo v chlupech, v peří a ostatních rohovitých částech svého těla, barvivo postrádá v tomto případě i jeho oko, tedy duhovka. Proto vnímáme oko albína jako červené, prokrvené jemnými vlásečnicemi. Netradiční bílé zbarvení, vyvolané pouze nedostatečnou pigmentací, nazýváme leucismem. Leucismus ponechává oko, pařáty, spárky v přirozených barvách, srst a opeření – pokud nejsou bílé – nesou typické tmavé kresby jen omezeně nebo v různě odstíněných náznacích.

Jmenovitě u ptáků bývá pak zoologické určení hlavolamem odbornosti. Vidíte mrňavého holoubka a on je to zatím bíle zbarvený kos s tmavými křídly. Jindy zas proletí křovím tmavé tělo s bílými křídly, něco jako stračí bonsaj, a on je to zase kos. Často máte k dispozici zlomek vteřiny k zhlédnutí živočicha, určit druh je fuška, ale je-li to ještě albín nebo leucín, tak to na mně nechtějte.

Abych nezapomněl, ten „Zlatorog“ existoval jako muzejní exponát s bílou srstí, jehož „zlaté“ rohy dotvářelo barevné slunce nebo protisvětlo, ještě když vycpanina byla živoucím kamzíkem – ryzím albínem. >>

Mirko Hain

Bavorsko reformuje státní lesy

Exklusivní rozhovor s Dr. Gerhardem Schreyerem, ministerským ředitelem Bavorské státní správy lesů (Bayerische Staatsforstverwaltung), ze dne 1. 6. 2004

Sousední Bavorsko, motor ekonomiky SRN, patří bezesporu nejen k hospodářsky, ale i lesnický nejvyspělejší státům Evropy i světa. O vývoji ekonomické situace v Německu informuje v různé míře i kvalitě většina medií v ČR. Její závažné problémy se bohužel promítají i do situace v LH. Po reformách státních lesů ve spolkových zemích jako např. Baden-Württemberg či Hessen, provedených v 90. letech, přichází řada i na svobodný stát Bavorsko (Freistaat Bayern). Rozhodnutí reformovat státní lesy vydala jeho zemská vláda v čele s Edmundem Stoiberem dne 6. 11. 2003 jako součást prohlášení o reformě bavorského státního sektoru s názvem „Perspektivy pro Bavorsko vytvoří šetření – reformování – investování“.

Do 252leté historie Bavorské státní správy lesů (BayStafo), fungující na principu tzv. jednotného lesního úřadu (JLÚ), tedy sloučeného výkonu práva na hospodaření se státním lesním majetkem Bavorska (cca 0,76 mil. ha) a činnosti orgánu SSL, doplněných o odbornou správu a poradenství pro jiné typy majetků, se toto rozhodnutí zapíše jako významný mezník. Jeho jádrem je zcela zásadní systémová změna, založená na oddělení činnosti OSSL od výkonu práva hospodaření se státním lesním majetkem. Výkon SSL tak bude převeden na bezmála 50 dosavadních regionálních zemědělských správ, které v Bavorsku doposud zajišťují především kontrolní funkce a projekční činnost v zemědělství. V budoucnu by tak měly být přebudovány do Úřadů pro zemědělství a lesní hospodářství, organizačně začleněným pod Bavorské státní ministerstvo pro zemědělství a lesy.

Obhospodařování státního lesa bude pověřen nově vzniklý podnikatelský subjekt s jedním centrálním ředitelstvím a přibližně 40 LZ (vznik je plánován na 1. 7. 2005). Tvrdá diskuse o návrhu privatizace BayStafo vyloučila jak možnost vzniku akciové společnosti (AG), tak společnosti s ručeným omezeným (GmbH). Konečná právní forma nového subjektu bude obdobná formě státního podniku (Anstalt des öffentlichen Rechts). Nejenom lesní majetek, ale i nová firma tedy zůstane plně v rukou státu. Od reformy současného modelu očekává bavorská vláda dosažení úsporného efektu ve výši až 133 mil. EUR, který by se měl dostavit do 10 let. Podpořen by měl být především redukcí personálu ve státním sektoru LH o cca 20 % (asi 1000 THP). V reformním kontextu dojde nejenom ke komplexní reorganizaci bavorských státních lesů, ale i ke změně bavorského lesního zákona.

Na několik základních otázek k tomuto tématu poskytl dne 1. 6. 2004 odpověď ministerský ředitel Bavorské státní správy lesů (Bayerische Staatsforstverwaltung) Dr. Gerhard Schreyer:

V listopadu loňského roku došlo k rozhodnutí o reformě BayStafo. V březnu letošního roku byly zveřejněny její základní body. Rozhodovací proces byl provázen intenzivní, velmi kontroverzní diskusí. 10. 12. 2003 se v Mnichově dokonce konala masová demonstrace lesníků (podle oficiálních odhadů 7-10 tis. demonstrantů – pozn. Z. V.) s cílem projevit nesouhlas s reformními plány.

Jedná se z Vašeho pohledu spíše o politické rozhodnutí vlády, vycházející z hospodářské situace Bavorska, nebo o nutné konstruktivní rozhodnutí, vycházející z eventuelních chyb současného modelu?

Tuto otázku lze zodpovědět jasně: Je to primárně politické rozhodnutí, které vedlo k této reformě. Model Jednotného lesního úřadu (JLÚ) se osvědčil a je za naprosto úspěšný model i pokládán. Politickou cestou se však dostal do kritiky, poněvadž z pořádkově-právního pohledu může vést ke konfliktům zájmů a k přetínání zájmů. Model JLÚ provazuje obhospodařování státního lesa s poradenstvím v soukromém a korporačním lese (rozumí se i funkce OLH – pozn. Z. V.) a činností OSSL na všech majetcích. Státní les současně konkuruje na trhu (především na trhu se dřevem) soukromým vlastníkům, z hlediska pořádkového práva tedy může být vnímán problematicky. Také ze zákona o hospodářské soutěži EU a z postoje Spolkového úřadu pro hospodářskou soutěž vyplývá kritika modelu JLÚ. Poradenskou činnost i výkon SSL jsme však organizačně od obhospodařování státního lesa jasně oddělili. Prodej dříví v rámci odborné správy soukromého a korporačního lesa nebyl a není předmětem činnosti BayStafo. Domnívám se proto, že systém JLÚ bavorského typu mohl zůstat zachován, protože se k němu tato obecná pořádkově-právní a kartelová kritika nehodí.

Další důležitý bod, kterým politika vyvolala reformu, je samozřejmě finanční situace. Po vichřici „Lothar“ v roce 2000

Dr. Gerhard Schreyer

(Foto: Z. Valný)

Ministerský ředitel Bavorské státní správy lesů (Bayerische Staatsforstverwaltung) Dr. Gerhard Schreyer se narodil 21. 7. 1939, v roce 1963 ukončil studium na lesnické fakultě LMU (Ludwig-Maximilians-Universität) v Mnichově. Po absolvování provozní praxe působil od roku 1983 na Bavorském státním ministerstvu pro zemědělství a lesy (Bayerisches Staatsministerium für Landwirtschaft und Forsten), kde pracoval jako vedoucí referátů „lesnického plánování“ a „podnikové ekonomiky a výpočetní techniky“. Od 1. 1. 1996 je v nejvyšší vedoucí funkci Bavorské státní správy lesů.

spadly ceny dříví o cca 15 EUR za plm a od té doby se nevrátily zpět. Státní pokladna tak přišla o cca 60 – 70 mil. EUR, které ministr financí nemá z čeho kompenzovat. Tzn., že se musíme z vlastního podnětu snažit o nalezení dalších úspor, což představuje další reformní kroky.

K politickým cílům reformy patří i sloučení úřadů státní správy, čehož bude dosaženo vznikem Úřadů pro zemědělství a lesní hospodářství.

Vy sám jste nositelem pověsti bojovníka za dnešní BayStafo. Nebylo by setrvání u současného modelu výhodnější?

Výhodou modelu JLU je, že ten, kdo sám les obhospodařuje, současně sbírá i přímé praktické zkušenosti, což znamená, že při poradenské činnosti a kontrolní činnosti v rámci výkonu SSL nasazuje praktickou a nikoliv teoretickou laťku. Tento důležitý synergický efekt pak vede k velmi dobrým výsledkům. Nové řešení bude smysluplné jen tehdy, když bude tato výhoda v budoucnu překonána jinými výhodami. Oddělený model má přirozeně také jisté šance a možnosti.

K 1. 7. 2005 má tedy vzniknout nový samostatný státní podnik evropské lesnické scény s názvem „Bayerische Staatsforsten“ a dvoustupňovou organizační strukturou. Úkoly státní správy mají být odděleny a mají i nadále zůstat v kompetenci ministerstva zemědělství. Co od nového modelu očekáváte?

Budoucí podnik bude při obhospodařování státního lesa samostatněji a svobodněji jednat a bude méně provázan s politickými úkoly. Jestliže chce mít politika samostatný podnik, musí své úkoly stáhnout zpět a dát mu více volného prostoru; jenom tato cesta může vést nakonec také k hospodářskému úspěchu. V rámci analýzy ekonomické efektivity variant jsme odhadli, že reformou dosáhneme lepších hospodářských výsledků; příčinou tomu bude v první řadě snížení počtu personálu (redukce fixních nákladů).

Spojení zemědělských správ s OSSL může vést k novým synergickým efektům, důležitým především pro venkovský prostor. Jsem toho názoru, že toto je velmi důležitý úkol politiky EU a národní politiky. Sloučením zemědělských správ s OSSL budeme moci organizačně i správně (ve smyslu státní správy – pozn. Z. V.) lépe využívat podpůrných programů EU. Společné úkoly, jako např. problematika obnovitelných surovin nebo zalesňování (ve smyslu prvního zalesnění – pozn. Z. V.) či otázka dalšího využití nevyužívaných zemědělských ploch se nabízejí.

Nová firma má být orientovaná ziskově. Očekává se od ní pravidelný odvod zisku do státní pokladny?

Se ziskovou orientací jsme pracovali již doposud. Ovšem zisky byly kvůli stále více klesajícím cenám dříví dosažitelné jen při omezení investic, jako např. v oblasti údržby cest, pěstební činnosti, výpočetní techniky a údržby budov. Tzn., tyto zisky byly jen zdánlivé. Kdybychom realizovali všechny nutné investice, nedosáhli bychom žádných zisků. To byl také důvod, proč jsme museli z vlastního podnětu omezovat personální náklady a provádět reorganizační změny. Zisková orientace byl tedy starý cíl. Cíl ale nebyla

maximalizace zisku! To samé platí i pro budoucnost: Zisková orientace ano, maximalizace zisku ne. Společenské úkoly jako např. zajištění rekreační a vodohospodářské funkce lesa, protilavinové ochrany, ochrany přírody a další jsou ve státním lese zohledňovány zvláštním způsobem a zůstanou také v budoucnu. Nový podnik má být postaven tak, aby střednědobě za příkladného obhospodařování lesa a dodržení objemu těžeb začal odvádět zisk. To samozřejmě nelze ze dne na den. Personál bychom chtěli zredukovat především pomocí přirozených odchodů zaměstnanců do penze. Potřebujeme tedy přechodné období.

Co se týká způsobu odvodu zisku, nechali jsme se inspirovat v Rakousku, kde je u ÖBf AG (Rakouské spolkové lesy, a. s. – pozn. Z. V.) následující situace: podniku zůstává polovina zisku jako požitek z výsledku hospodaření a druhá polovina je odváděna vlastníkově. Odvedení celého zisku není možné, protože pak by podnik nebyl motivován k jeho tvorbě a tedy i tvorbě rezerv použitelných v těžkých časech nebo při zvláštních investicích.

Počítá se u nového subjektu s navýšením těžby oproti současnému stavu?

Ne! Vycházíme z toho, že objem našich těžeb musí lehce klesnout, neboť jsme v posledních letech se striktním úkolem dosáhnout zisk museli jít na absolutně nejvyšší hranici. To bylo možné jen z toho důvodu, že nám trh po takovém množství dříví vytvořil poptávku a toto množství odebral. V některých segmentech, např. středně tlusté smrkové dříví, jsme ale těžili přes přírůstový potenciál a snížení objemu těžby je tady jistě nutné. Zvýšením těžby jiných sortimentů nemůže být tento stav kompenzován. Takže namísto navýšení bude objem těžby v budoucnu lehce klesat.

V ČR funguje podobný model odděleného orgánu SSL a subjektu s právem obhospodařovat státní lesní majetek, o němž víte. Dříví je však u LČR prodáváno asi

>>

V Bavorských Alpách
Foto: Zdeněk Valný

>> z 95 % u pařezu. Podobný model prodeje prosazuje v Německu v současnosti např. pan Michael Funk s dřevařské společnosti Zellstorf-Stendal GmbH. Neuvažujete o změně způsobu prodeje dříví u nového podniku?

My jsme se již tímto tématem u současné BayStafo různě zaobírali a tuto metodu jsme zamítli. Jsme toho názoru, že prodej dříví u pařezu je pro vlastníka spojen s tak příliš velkými nevýhodami, že by to neměl činit. U nás se prodává dříví zpravidla na lesní cestě (OM). Z pohledu logistiky soustředíme dříví na OM, kde si jej kupec odebere a transportuje na místo dalšího zpracování. OM jako logistické rozhraní však z našeho pohledu není dlouhodobě perspektivní a musí být přeloženo jinam. Tzn. na „pařez“ nebo na „bránu zpracovatele“. Z našeho pohledu to musí být „brána zpracovatele“. Vlastník lesa pak musí být připraven optimalizovat logistický řetězec a ochoten organizovat dodávky dříví. Nemusí sice všechno zajišťovat pomocí vlastní techniky a personálu, ale musí vše organizovat. Toto je naše pozice.

Co považujete za hlavní výhody a nevýhody současného systému prodeje dříví?

Musím říci, že je těžké najít něco špatného. Přirozeně musí být náš současný model prodeje dříví dále rozvíjen. Zprv, hlavním komponentem našeho modelu je, že dříví neprodáváme u pařezu. Zadruhé, tímto chceme pochopitelně sami dění na trhu ztvárňovat a ovlivňovat. Zatřetí, musíme se však přizpůsobit tomu, že se struktura odběratelů výrazně změnila. Dnes máme odběratele velkého stylu s potřebou i více než jeden milión m³. Malých pilařských provozů je stále méně. To znamená, že se musíme přizpůsobit velkým odběratelům, což jsme již učinili. Máme proto specialisty – důvěrníky velkých zákazníků, kteří dříví připravují a jeho prodej v úzké spolupráci s lesními úřady organizují. Jako další komponentu máme důvěrníky speciálních zákazníků (např. odběratelů tlustého dříví aj.). Také tady se osvědčilo, že příslušní zákazníci nemusejí shánět jejich speciální sortimenty po jednotlivých lesních úřadech, ale mají kontaktní osobu, která prodej dříví zorganizuje. Tento model vedl v posledních letech k tomu, že namísto původních 80 % je dnes prodáváno pouze 20 % přes lesní úřady a 80 % prostřednictvím našich specialistů. Náš systém nemá žádné podstatné nevýhody. Problémem sice může být sladění potřeb specialistů s představami lesních úřadů, ale to je organizační otázka, kterou dobře zvládáme. Tento systém se skutečně velmi dobře osvědčil.

V současnosti realizuje BayStafo cca 2/3 výrobních výkonů ve vlastní režii, tzn. s vlastními dělníky a technikou. Neuvažujete u nového podniku o navýšení objemu smluvních zakázek s dodavatelskými firmami? Jejich zájem by tu byl!

U filozofie realizace většího podílu, tzn. značně přes 50 % disponibilního objemu prací prostřednictvím režijních sil, chceme nadále zůstat. Zda-li to bude u nového podniku trvale, nemohu předpovědět. Mým přáním by to ovšem bylo, neboť se to velmi osvědčilo. Solidní, vzdělaní lesní dělníci jsou nutní také k zachování možnosti interního pružného jednání v krizích a těžkých časech. Vysoký standard kvality, interně propojený se solidním a flexibilním managementem, nutí mít podle naší zkušenosti značný potenciál

kvalifikovaných režijních sil. Samozřejmě jsou i externí dodavatelé důležití jako doplňující článek, potřebný k inovaci metod a udržení vzájemné soutěže. Myslím si, že se rozdělení režijních sil a podnikatelů výrazně měnit nebude.

V poslední době se hovoří o intenzivním tlaku myslivecké lobby, volajícímu po pronájmu režijních honiteb BayStafo, jako je tomu např. u LČR. Ve vztahu ke škodám zvěří se však současný systém osvědčil a doposud neměla BayStafo důvod jej měnit. (BayStafo myslivecky hospodaří na cca 84 % ji obhospodařovaného lesa – státní les + soukromý les v odborné správě). Jak bude v budoucnu vypadat myslivost u nového státního podniku?

Zde je možno výrazně podtrhnout, že se náš systém hospodaření se zvěří výborně osvědčil! Tento systém má dvě komponenty. První: Hlavní zásadou je „les před zvěří“! V konfliktních situacích musí být zvěř redukována! Ale to neznamena na nulu! Přírodě blízké stavby lesa je možné docílit i s určitým stavem zvěře. Druhý: Nejvíce sázíme na režijní odlov. To ale v žádném případě neznamena, že je každý kus uloven našimi zaměstnanci. Právě prostřednictvím systému poplatkových lovů se na odlovu podílí i lovečtí hosté, kteří postupem času dosáhli 50% podílu na odstřelu ve státních honitbách. Tento instrument je flexibilní a je podstatně přizpůsobivější zásadě „les před zvěří“ než pronájem honiteb. Tady se z našeho pohledu změna nepředpokládá. Rovněž politické záměry ji nepředpokládají. Také z ekonomického pohledu se tento model vyplácí.

Působíte ve funkci ministerského ředitele BayStafo již osm let a disponujete bohatou praxí. Lesnické povolání je již dle v Bavorsku prezentováno jako neperspektivní. Poslední události v Bavorsku tento trend potvrzují. Jak vidíte perspektivu LH v podmínkách nové sjednocené Evropy a co byste vzkázal českým kolegům?

Lesnické povolání není jistě povolání, které bude v budoucnosti disponovat velkými možnostmi zaměstnání. Les ale zůstává a jeho výměra se zvětšuje. Také jeho význam (jak ekologický, tak ekonomický) podle mého názoru roste. Úkoly spojené s pěstováním lesa a péčí o jeho stabilitu zůstanou i v budoucnu. Jsem také přesvědčen, že lesy s jejich trvale udržitelným potenciálem budou mít stále větší význam jako zdroj suroviny. To jest, my se dnes sice možná nacházíme ve velmi kritické situaci (ve vztahu k cenám dříví a růstu nákladů – pozn. Z. V.), ta ale snad, jak doufám, představuje dno, od něž se v blízké době odrazíme opět nahoru.

Domnívám se, že by se měla v České republice budoucí role lesa pro společnost stejně tak jako důležitost lesníků prezentovat sebevědomě. I v ČR by se mělo, podobně jako u nás, nejenom snažit o lepší spolupráci dřevařského průmyslu a LH jako tzv. „Clusteru“ (anglický výraz, v SRN často používaný pro označení komplexu „les a dřevo“ – pozn. Z. V.) a o vylepšení politických rámcových podmínek, ale i pracovat na tom, aby se naše „branže“ sama lépe prosadila a lépe prodala. ><

Děkuji za rozhovor.

Zdeněk Valný

Vybrané charakteristiky BayStafo – hospodářský rok 2002

Výměra hospodářského lesa*	715 270 ha
Průměrná zásoba**	282 m ³ /ha
Prům. přírůst**	8,3 m ³ /ha
Zastoupení dřevin v druhové skladbě*	DB 5 %, BK 16 %, ost. list. 9 %; SM 46 %, JD 2 %, BO 18 %, ost. jehl. 4 %
Průměrná těžba**	6,3 m ³ /ha
Těžba celkem*	4 626 546 m ³ (12 % list.)
Realizace těžebních výkonů ve vlastní režii*	66 %
Realizace těžebních výkonů podnikatelskými subjekty*	26 %
Realizace těžebních výkonů samovýrobou (DVŘ)*	8 %
Prům. prodejní cena kulatiny (prod. ve vl. režii; bez DPH, EUR/m ³ s.k.) *	SM 58,49; BO 39,37; DB 124,19; BK 66,09
Zalesňování (včetně vylepšování)**	1573 ha (vč. 107 ha vylep.)
Zalesňování – celkové náklady (včetně vylepšování)**	6060 EUR/ha
Zpřístupnění lesa*	32 m/ha
Údržba cest – náklady*	20 EUR/ha
Výnosy z těžby dříví*	217 495 665 EUR
Výnosy z přidružené lesní výroby*	11 159 104 EUR
Výnosy z myslivosti a rybářství*	6 947 284 EUR
Náklady na ochranu kultur**	1 839 341 EUR
Dotace na výkon SSL a poradenskou činnost	80 663 995 EUR
Dotace na zajištění ochranné a rekreační fce lesa	15 748 342 EUR
Dotace celkem	98 250 459 EUR
Výnosy+dotace celkem	356 484 832 EUR
Náklady za podnikatelské výkony*	75 179 500 EUR
Personální náklady THP	110 465 594 EUR
Počet THP	2748,5
Počet revírníků na 1000 ha*	0,67
Personální náklady na úřednickou penzi THP	74 231 300 EUR
Personální náklady dělníků	86 707 224 EUR
Počet dělníků	2392
Náklady celkem	382 916 204 EUR
Zisk/ztráta	-28 661 358 EUR

*pouze státní les,

**státní les bez NP Bavorský les

Zdroj: Bayerische Staatsforstverwaltung

Tvorba zisku/ztráty BayStafo podle Výkazu o hospodaření podniku (bez zohlednění změn majetku)

1997 (Mil. DM)	+14,1
1998 (Mil. EUR)	-12,0
1999	+8,1
2000	-37,5
2001	-28,7
2002	-44,6

Zdroj: Bayerische Staatsforstverwaltung

Za rozhovor a milé přijetí patří poděkování (vlevo Dr. Schreyer, vpravo autor).

Pozn. redakce:

Ing. Zdeněk Valný (nar. 1976), absolvent SLŠ Hranice a LDF MZLU v Brně (1999), v letech 2002 – 2004 působil v rámci studijně-pracovních pobytů v SRN, mj. i u Bavorské státní správy lesů, a to na úrovni lesního úřadu a později na Odboru podnikové ekonomiky a lesní práce LWF, kde se zabýval zejména logistikou, obchodem se dřívím a využitím biomasy dřevin pro energetické účely. Od 1. srpna pracuje na ředitelství LČR, v odboru obchodu a zahraničních vztahů.

Zkušenosti odborného lesního hospodáře na Českodubsku v Podještědí

Hospodaření v nestátních lesích ČR je předmětem neustálého hledání nejvhodnějších metod, způsobů a podmínek, kterými chce stát přimět vlastníky lesa k tomu, aby ve svých lesích hospodařili co nejlépe. Příklady z praxe chci přispět k ujasnění pravomocí a povinností odborného lesního hospodáře (OLH) ve vztahu k majiteli lesa, orgánu státní správy (SSL) i veřejnosti a najít způsob, jak zamezit drancování v lesích drobných vlastníků.

Krajina v Podještědí

Praktiky některých podnikatelů

V Lesnické Práci (LP) 12/2002 popisují způsoby, kterými se někteří podnikatelé snaží těžít dříví tam, kde to lesní zákon omezuje nebo zakazuje. Tyto případy mají své pokračování. Jenom způsoby se vylepšují, nebo vymýšlejí jiné.

V jednom případě šlo asi o 17 ha lesa s tzv. poškozením stromů náseky. Od roku 1998 do současné doby se zde vystřídalo pět skutečných majitelů a čtyři zájemci o koupi. Během roku 2002 zde působili další dva majitelé. První projevil snahu o zlepšení stavu lesa. Začal s úklidem těžebních zbytků na pasekách a zalesnil část holiny. Jelikož mohl vytěžit jenom asi 60 m³ dříví, a to pouze ve slabém, polomovém dříví, prodal les dalšímu kupci. V porostu, kde chtěl těžít smrk, bylo totiž předchozími majiteli nepovolenou těžbou vytěženo silné dříví a vznikly tak porostní mezery a holiny. Snížilo se zakmenění a v důsledku přiblížování nevhodnými prostředky poškozeno asi 30 % stojících stromů. Proto byla úmyslná těžba SSL zakázána. (Porost ve věku 80 let.)

Nový majitel nejprve ohlásil SSL změnu OLH. Ten spolu s majitelem naplánoval těžbu v borovém porostu ve věku 79 let. Zde byly sice náseky, ale nepřiliš hluboké (těžbaři zřejmě měli naspěch). Porost nebyl poškozen větry ani hnilobou. To potvrdili odborníci z ÚHÚLu, kteří vypracovali znalecký posudek na základě venkovního šetření. Proto zde byla jakákoliv těžba zakázána. Přesto nový majitel začal s těžbou. Způsob těžby naznačoval těžbu mýtní úmyslnou. SSL tuto těžbu zastavila a další zakázala. Tímto zásahem

se zvětšovala holina vedlejšího porostu. V té době o rozloze asi 1,60 ha.

Jelikož jsem tento přestupek hlásil SSL, tak jak mi určují povinnosti z titulu lesní strážce, snaží se majitel spolu s OLH stížnostmi na mne docílit výměny mé osoby za přízpůsobivějšího OLH. Stížnosti, ve kterých se snaží vymyšlenými, nebo zkreslenými argumenty dokázat moje pochybení při výkonu funkce OLH jsou plné lži a urážek vůči mé osobě. Stížnosti byly řádně příslušnými orgány přešetřeny a ve všech případech konstatováno, že nebylo shledáno žádného pochybení z mé strany. Jedno se však stěžovatelům podařilo. Zasít semínko nedůvěry podle rčení: „na každém šprochu pravdy trochu“.

Další případ se týkal porostů, kde byly stromy nařezány dvěma řezy. Řezem hlavním a násekovým. Chyběl pouze šikmý řez k dokončení technologického postupu při těžbě dříví. Tento způsob byl vylepšením „nevyhovující“ metody z předchozího případu, tj. nařezáním „náseků“. Pachatel se domníval, že násek již neobstojí při žádosti o povolení těžby „poškozených“ stromů.

V tomto případě postupovali „podnikatelé“ následujícím způsobem.

Původní majitel prodal les osobě, která v rámci lesního zákona vytěžila všechny mýtní porosty. Zbýval jediný, nadějný smrkový porost s přimíšenou (zde vzácnou) jedlí bělokorou. Žádost o vytěžení tohoto porostu mu byla zamítnuta hlavně proto, že neměl v zákonné lhůtě zalesnění, nebo proti zvěři a buření ošetřené paseky. Vyřešil to tak, že napsal plnou moc na kupce z Moravy. V době, než bude přepsán les v katastru nemovitostí na nového majitele, mohl kupující nakládat s lesem jako se svým.

Ten vzápětí vytěžil bez vědomí OLH i SSL asi 80 m³ v borovém lese ve věku 95 let, který nebyl v LHP určen ke smýcení. Pak mi telefonicky ohlásil „poškození“ stromů v dalších porostech výše popsaným způsobem. Při šetření na místě před policií a SSL prohlásil, že podá dodatečně trestní oznámení na neznámého pachatele pro poškození cizí věci. Než obdržel rozhodnutí SSL o možnosti smýcení nařezaných stromů, vichřice způsobila zlomy na ploše asi 3 ha. Nejcennější dříví z oddenkových částí stromů bylo znehodnoceno. Dříví však mohl majitel prodat. Na to má plné právo.

Asi za měsíc dělníci nařezali stejným způsobem a posléze pokáceli zbytky všech mýtních porostů. Přitom smýtili i porost na ploše asi 0,30 ha ve věku 43 let. Od dubna 2002 do března 2003 se těmito zlatokopům podařilo vytěžit na ploše 4,50 ha asi 1400 m³ dříví. V jednom místě tak vznikla holina 3,40 ha.

Ačkoliv jsem zde prováděl časté kontroly nebylo možné přistihnout pachatele při činu. Mobilní telefony a hlídky zajistily hladký průběh „poškození“ stromů.

Následně se zjistilo, že majitel dosud nepodal trestní oznámení na neznámého pachatele. Asi proto, že v tu dobu byl vyšetřován na svobodě pro jiný trestný čin nám neznámého druhu. Policii se proto vyhýbal. Ta nic nevyšetřovala, protože nebylo oznámení. Dodatečně jsem podal oznámení já. Nenašel se však žádný svědek. I když nejméně dvě osoby viděly některé dělníky při práci a údajně „utekly“ před padajícími stromy, odmítly svědčit ze strachu před možnou mstou pachatelů. Příklad prošetřuje i SSL.

Ve třetím případě šlo o podnikavce z Moravy, který vytěžil asi 9 ha lesa. Z toho 7 ha bez povolení. Velká část těžby byla v porostu do 60 let. Asi dvěma přepisy v katastru nemovitostí se les ocitl na listu vlastnictví nemocného, bezdětného člověka, který zemřel. Na státní náklady se musí provést asanace ploch a následné zalesnění.

Rozdílné pohledy na odborného lesního hospodáře

Během svého působení jako OLH na Českosudsku jsem dospěl k těmto poznatkům. Je značný rozdíl mezi OLH vykonávaným zaměstnancem LČR a ostatními. Zaměstnanec LČR je vázán kromě lesního zákona přísnými vnitropodnikovými pravidly. Ta zakazují např. jinou podnikatelskou činnost. Je kontrolován SSL a svým podnikem. Zjištěné nedostatky v lesích drobných vlastníků lesa jsou chápány jako chyby OLH v případě, že nevyčerpal všechny možnosti k nápravě. Má za povinnost vykazovat evidenci těžeb, holin a škody na porostech (polomy, kůrovce). Toto kontroluje průběžně i náhodně jeho nadřízený (lesní správce + kontrolní orgán podniku). Pokud dostupnými prostředky nedocílí nápravy u majitele lesa v případě porušení lesního zákona, je povinen věc hlásit svému nadřízenému a SSL.

OLH, který není zaměstnancem LČR, podléhá jenom kontrole SSL. Při tak velkém počtu majitelů lesa, jako je na

Českosudsku, není možné pravidelně kontrolovat nejen vlastníky, natož ještě OLH. Záleží proto na kvalitě každé jednotlivé osoby, která tuto činnost vykonává. Na příkladech mohu prokázat, že majitel ani OLH neplní ohlašovací povinnost pro SSL (těžby, zalesnění). Nezalesněné holiny a nezajištěné kultury v mnoha případech příslušný OLH neeviduje a nehlásí na SSL. V případě výskytu kůrovce tuto povinnost často vykonávám já.

Tento OLH je svým způsobem zavázán majiteli lesa, který ho platí. Krom toho může být sám podnikatelem nebo přímo provázán s podnikatelským subjektem. Většina podnikavců, kteří vytěžili nezákonným způsobem lesy na Českosudsku, buď již měla, nebo měla připraveného jiného OLH. Často tento OLH působí jen symbolicky. Jeden OLH podal na moji osobu dokonce stížnost mému nadřízenému, kde uvádí, že překračují svoji pravomoc tím, že informují majitele lesů o kvalitách jednotlivých podnikatelů, kteří vykonávají lesnické práce pro drobné vlastníky. Což by mělo být povinností dobrého odborného poradce. Sám stěžovatel má kromě živnostenského listu pro podnikání v lesnictví i živnostenský list na podnikatelskou činnost v jiných oborech.

Co se týče výkaznictví, pak se domnívám, že značné množství vytěžené hmoty uniká evidenci. Častým střídáním OLH na několika lokalitách dochází k nepřehlednosti ve výkaznictví. Někteří OLH nehlásí těžbu žádnou. My (OLH – LČR) napravujeme chyby tím, že podle plochy v LHO či LHP vykážeme „tabulkové“ množství těžby nebo zalesnění. Tam, kde se stále mění OLH, může však dojít k úniku dat. Tím můžou utrpět i celostátní údaje o množství těžeb a z toho těžeb devastáčních, nezákonných apod. Výkazy těžeb, zalesnění a výchovných zásahů zasílá na SSL nepatrné procento majitelů lesa. Záleží tedy na iniciativě každého OLH, jakým způsobem tyto údaje zjistí a předá SSL. Pokud by vyčkával, až se sám majitel přihlásí, jak mu přikazuje zákon, pak by ve většině případů neměl co vykazovat. Přesnější údaje o zalesnění a výchovných zásazích zjistíme jen díky žádostem o finanční příspěvky pro pěstební činnost.

Domnívám se, že OLH by v současné době měl být prodlouženou rukou orgánu SSL. Ta nemá dostatečný počet zaměstnanců na to, aby kontrolovala dodržování zákonů u takového množství vlastníků lesa. Krom toho někteří podnikavci zaměstnávají současnou SSL natolik, že by bylo potřebné vyčlenit samostatnou skupinu, která by řešila přestupkovou, či trestnou činnost těchto subjektů.

Současní podnikatelé na Českosudsku

Od roku 1993 do současné doby zde působilo různým způsobem asi 48 osob, jejichž hlavní činností bylo a je nákup dříví za účelem prodeje. Někteří kupují les i s pozemky. Asi pět podnikatelů (většina místních) vykazuje slušné výsledky i v pěstební činnosti. I když zde jsou v kvalitě značné rezervy. Snaha o provedení těchto prací s minimálními náklady vede často k nekvalitním, nebo dokonce zmetkovým výkonům.

Nejhorší zkušenosti máme s podnikateli, kteří jsou ve skutečnosti pouze kupci a prodejci. Živnostenský úřad dává povolení téměř každé osobě, která podá žádost a splňuje

Stromy skácené neznámým pachatelem, vznikla tak holina o velikosti téměř 2 ha

>> věkovou hranici a jistou bezúhonnost. Živnostenský list na „Nákup za účelem prodeje“ mají proto i osoby bez odborného vzdělání. Ti si na práci najímají dělníky s živnostenským listem pro práci s motorovou pilou. Jakou užitečnou činnost pro společnost vykonávají? Koupí dřevo „nastojato“, zaplatí dělníkům za práci a dřevo prodá. Za kvalitu práce neručí a přehled o prodaném dříví je těžké zjistit. Byly zde případy, kdy za nepovolenou těžbu sváděl vinu majitel na dělníky a naopak. V dosti případech neměli dělníci ani povolení k práci v těžbě dříví v lese. Tito podnikatelé vlastně nevytvářejí žádné nové hodnoty.

Osoby, které chtějí podnikat dlouhodobě v místě svého bydliště, často kupují lesy s pozemky. Ti se snaží odvádět dobrou práci i v pěstební činnosti, neboť to je pro ně tou nejlepší reklamou. Nejhorší zkušenosti jsou s podnikavci, kteří kupují lesy s pozemky po celé republice za účelem těžby a prodeje dříví. Ti mají často i „svého“ OLH. Ten správný vztah k lesu nemají. Po vytěžení lesa často zmizí a o vzniklé holiny se nestarají. SSL supluje detektivy a zjišťuje, kde se tyto osoby nacházejí. Ti často nepřebírají poštu nebo se zdržují mimo své bydliště. Podle mého názoru by měla SSL mít právo v případě nedůvěry v majitele lesa požadovat zálohu (kauci) na náklady zalesnění před započítáním těžby dříví. Kdo by těžil dřevo pro svoji potřebu, by se měl zavázat, že určité množství dřeva ve svém lese by dal dočasně jako protihodnotu na náklady zalesnění. Kde bude v budoucnu brát stát peníze na hospodaření v lesích majitelů, kteří z různých důvodů nebudou mít finance na hospodaření v lese?

Zatím nikdo v našem regionu nekupuje lesy za účelem výhodného uložení kapitálu, nebo z důvodu zvláštního vztahu k lesu. Les totiž ve své dlouhodobé životnosti přesahující více generací není tím správným předmětem pro podnikání. Když jedna generace lesy vytěží, zatěžuje tím generaci příští. To je třeba brát v úvahu při snaze některých podnikatelů vytvářet dojem, že mu stát (úředníci) zneumožňuje podnikat tím, že ho omezuje v těžbě dříví, které je jeho majetkem.

Závěr

Stále se ozývají hlasy různých podnikavců, že je každým rokem více státních úředníků, kteří vymýšlejí nové formule, kde je zapotřebí stále více údajů a podpisů k tomu, aby majitel lesa mohl nakládat se dřívím ze svého lesa jako se svým majetkem (těžit dříví). Za to můžeme poděkovat všem, kteří vymýšlejí stále nové způsoby, jak obejít zákony a příslušné vyhlášky a nařízení. Vše na způsob: co není zakázáno, je dovoleno. Je ještě hodně lidí v našem státě, kteří si pletou demokracii s anarchií. Při tvorbě zákonů, mezi něž patří i zákon č. 289/95 Sb. se nepočítalo s tím, že bude takové množství majitelů a podnikatelů v lesích, kteří se budou chovat podobnými způsoby, jež jsem v tomto článku popsal.

Bude záležet na každém lesníku, OLH a zaměstnanci SSL, jakým způsobem přistoupí k zamezení těchto špatných praktik. Je snadné v tomto podnikat pouze to, co je nezbytně nutné. Nevznikají tak pro nás problémy. Ty se však za čas objeví a to v daleko větším rozsahu.

Vydrancované a nezalesněné lesní pozemky budou zajímat veřejnost. Budou se ptát, kdo tomu měl a mohl zabránit a proč tak neučinil. Z těchto důvodů je třeba ujednotit názor a postup při řešení přestupků a trestných činů některých podnikatelů v lesích a jasněji vymezit práva a povinnosti odborných lesních hospodářů. Orgány SSL by měly všude postupovat stejným způsobem bez rozdílu, pod který kraj nebo obec s rozšířenou působností spadají. Odborní lesní hospodáři by se měli řídit především lesním zákonem. Výjimky mohou sice doporučit, ale rozhodující právo by mělo náležet SSL.

OLH je v současné době mnoha vlastníky chápán jako správce jejich lesů. Například pozdě zjištěné kůrovcové dříví ze strany OLH pokládají většinou za výhradně jeho chybu. V případě určení termínů na likvidaci kůrovcového dříví nebo zalesnění, či zajištění porostů se snaží smlouvat o jejich prodloužení. Důvody jsou spíše výmluvy. Například „nutnější“ práce na poli, nebo zaneprázdněnost v podnikání v jiném oboru, nemoc, ale i údajná nemožnost telefonního spojení s OLH apod.

Důvodem, proč jsem napsal tento článek, je snaha pomoci při rozhodování o budoucím statutu OLH, o jeho pravomocích a povinnostech a vztahu k orgánům státní správy. Bylo by asi třeba zpřísnit výběr OLH. Měly by být stanoveny mantinely, za které by OLH neměl postoupit. Chybí také konkrétní stanovení sankcí proti OLH, kteří nedodržují zákony a příslušné vyhlášky a mnohdy i napomáhají různým podnikavcům k nekalým praktikám za účelem tučných zisků z nepovolených nebo nevhodných těžeb dříví. Není ani dostatečně hodnocena nečinnost některých OLH. Tím, že se nestarají o dodržování zákonů vlastníkem lesa nebo úmyslně přehlížejí jejich nezákonné praktiky jsou přinejmenším spoluzodpovědní za tuto činnost.

Majitelé lesů, kteří se o les nestarají, si většinou najímají „svého“ OLH, aby prý neměli problémy. Tím ubývá lesů a tím i majitelů, kde provádějí výkon služeb OLH zaměstnanci LČR. Pokud budeme dbát na dodržování lesního zákona a příslušných vyhlášek, může se stát, že budeme bez práce. Můj názor na činnost OLH z řad zaměstnanců LČR a mimo LČR vyplývá ze zkušeností v rámci revíru Český Dub na LS Ještěd. Nemám tím však v úmyslu propagovat svého zaměstnavatele.

Podle mého názoru by v současné době měl být OLH i kontrolním orgánem, který věci řeší spolu s orgánem SSL ku prospěchu lesa a tedy i vlastníka. Tam, kde to tak OLH chápou, nedochází k větším škodám na lese ze strany kořistnických subjektů. Nebo se alespoň včas na tyto praktiky přijde.

Tento článek je výslovně mým názorem na uvedené problémy. Nemusí se shodovat s názory mých nadřízených – zaměstnanců LČR, s. p. >>

Pavel Bradáč,
revírník LČR, s. p., výkon OLH,

LS Ještěd, revír Český Dub v Huse, č. p. 32, 463 44 Sychrov
tel. 485 146 102, 724 523 067

NATURA 2000

z pohledu vlastníka lesa

V současné době se v souvislosti s novelou zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny začíná realizovat proces, který povede k vyhlášení zvláště chráněných území. Je to v souladu se směrnicemi NATURA 2000, (evropská směrnice o ptácích – 79/409/EHS a směrnice o stanovištích – 92/43/EHS). Uvedené vyhlášení povede ke zvýšení výměry chráněných území o zhruba 5,6 % rozlohy ČR, tj. ca o 4,4 tis. km² (podle zdrojů MŽP) a dotkne se také nezanedbatelné plochy lesů hospodářských s různou vlastnickou strukturou, kde jsou zpracovány lesní hospodářské plány a osnovy podle aktuální kategorizace. Vyhlášení těchto území bude mít logicky na hospodaření vlastníků dopad různé intenzity. Podle aplikované směrnice EHS a charakteru území dojde k určitým omezením, případně i k možné změně hospodářské strategie se sníženým ekonomickým efektem hospodaření. Část uvedených možných omezení vstupuje na navržených územích v platnost již nyní (podle výše citovaného zákona, od doby zveřejnění návrhu vyhlášení). O co se může jednat, můžeme snadno zjistit, pohlédneme-li jen letmo do sankčních položek citovaného zákona (§ 87, 88), kterých je několik desítek. Záležitosti samozřejmě upřesní prováděcí vyhlášky.

Pohybujeme-li se v aktuálním legislativním prostředí (zákon č. 289/1995 Sb. atd.) je třeba si uvědomit některé aspekty, které mohou nastat a s nimiž je třeba počítat z pozice vlastnické struktury:

- Pokud na majetku, resp. jeho části bude vyhlášeno chráněné území v kategorii lesů zvláštního určení „ze zákona“ (např. národní přírodní rezervace), případně pokud se změní kategorie lesů, je vlastník povinen požádat o změnu závazného ustanovení LHP (§ 27 zákona č. 289/1995 Sb.).
- Obdobná situace rovněž nastane, změní-li se parametry pro výpočet závazného ustanovení maximální nepřekročitelné výše těžeb, např. ve smyslu materiálu „Rámcové zásady lesního hospodaření pro typy přírodních stanovišť v úze-

mích soustavy NATURA 2000 v ČR, MŽP 2004“. Zde např. zvýšení doby obmýtlí nutně přinese snížení závazného ustanovení maximální nepřekročitelné výše těžeb a povede ke zvýšení zaštetřených zásob dřeva v ČR.

- Změna strategie hospodaření, posun z hospodářského standardu do standardu lesů ve zvláště chráněných územích, se projeví snížením ekonomického efektu hospodaření (zejména v důsledku zvýšeného obmýtlí, vyššího podílu melioračních a zpevňujících dřevin, omezení používání geograficky nepůvodních dřevin, preferencí autochtonních pro zvětř atraktivních druhů dřevin, tvorby bohatě strukturovaných přírodě blízkých lesů, ponechávání jednotlivých stromů přirozené druhové skladby na dožití a posléze úplnému rozpadu atd.). Pro výpočet této ekonomické újmy není legislativní rámec, pokud by existoval a byl důsledně uplatňován, stala by se „NATURA 2000“ v podmínkách ČR jen obtížně ufinancovatelnou, ať již z prostředků EU či státu. Dosavadní odhady MŽP na kompenzace a management v soustavě NATURA 2000 v rozsahu 400 až 600 mil. Kč ročně považujeme za výrazně poddimenzované.

- Sezónní omezení prací, např. v ptačích oblastech, vyloučí řadu běžných hospodářských technologií, zvýší náklady a prohloubí sezónnost výroby.

- V pěstební činnosti v důsledku uplatnění výše citovaných „Rámcových zásad lesního hospodářství pro typy přírodních stanovišť v územích Soustavy NATURA 2000 v ČR“ s důrazem na pokud možno přírodě blízkou druhovou, věkovou a prostorovou skladbu (tvorbu bohatě strukturovaných přírodě blízkých lesů), přirozenou obnovu a význam mrtvého dřeva v lesním ekosystému dojde převážně k nárůstu rozsahu a odbornosti pěstební péče, která se zákonitě projeví i ve zvýšené potřebě finančních prostředků.

- Dopad do oblasti myslivosti – možná omezení myslivectvího hospodaření, zvýšení nutných nákladů na oblast

>>

Naturový biotop v Jizerských horách; foto: J. Mayová

turový biotop na Šumavě; foto: J. Mayová

>> ochrany lesa proti zvěři s rozšířením možných sankčních opatření.

Konkrétní a detailně rozpracovaná ochranná opatření pro lokality soustavy NATURA 2000 budou předmětem plánů péče. Orgán ochrany přírody může v lokalitách soustavy NATURA 2000 vymezit části, pro které bude plán péče zpracováván do porostních detailů a částí, ve kterých budou požadavky ochrany přírody dostatečně vyjádřeny rámcovými směrnici hospodaření.

U nově vyhlášených území (mimo současná zvláště chráněná území /ZCHÚ/) je možná i smluvní ochrana, pokud na ni vlastníci přistoupí. Pokud vlastníci na požadavky smluvní ochrany nepřistoupí, ZCHÚ se musí vyhlásit, jelikož je to závazek ČR vůči EU. Součástí smlouvy mezi vlastníky a státní ochranou přírody budou konkrétní požadavky na péči o dané území. Vlastníci zde budou také povinni zajistit závazky, vyplývající z mezivěrovské legislativy vůči třetím osobám.

Uvedené dílčí problémové okruhy nevyčerpávají danou problematiku, což ani nebylo cílem. Cílem bylo upozornit na fakt, že zavedení systému NATURA 2000 v ČR, což je záležitost ve vztahu k EU obligatorní a nutná, se postupně dotkne celé řady aktivit v lesním prostředí. Jsme toho názoru, že výrazná část vlastníků lesních majetků uvedené záležitosti nevěnuje patřičnou pozornost, případně vychází z předpokladu, že ke změnám nedojde. Soudíme, že by bylo vhodné alespoň k některým problémovým okruhům postupně svolat širší diskusi pro objasnění způsobů řešení (dosažení konsensu), a to rozhodně dříve, než se jednotlivé důsledky začnou projevovat v praxi. >>

Prof. Ing. Jaroslav Simon, CSc.,
LDF MZLU Brno, e-mail:simon@mendelu.cz

Doc. RNDr. Stanislav Vacek, DrSc.,
VÚLHM VS Opočno, e-mail:vacek@vulhmop.cz

Řídící výbor programu EUFORGEN zasedal v Židlochovicích

Ve dnech 26. – 29. 5. 2004 se na zámku v Židlochovicích konalo zasedání výkonného výboru EUFORGEN, reprezentovaného zástupci 35 evropských zemí. Program EUFORGEN vznikl jako reakce na první ministerskou konferenci o ochraně lesů, která se konala v roce 1990 ve Štrasburku. Byl vytvořen jako mechanismus umožňující zachování a trvalé využívání lesních genových zdrojů evropských lesů a byl uveden v platnost v roce 1994. Program má za cíl koordinovat v národním i mezinárodním měřítku tyto aktivity:

- metody in situ a ex situ pro zachování genetické diverzity v evropských lesích;
- výměna reprodukčního materiálu;
- sledování procesu v ochraně genových zdrojů.

Účastnickými zeměmi jsou prakticky všechny evropské země, národním koordinátorem za ČR je Ing. Karel Vančura (MZe). V jednotlivých pracovních sekcích zastupují ČR většinou pracovníci VÚLHM (jehličnany, buk a duby mírného pásma, topoly) sekci ušlechtilých listnáčů pak Ing. Lubomír Šálek, pracovník LČR, s. p.

Účastníci jednání na vrcholcích Pálavy

Za ministerstvo zemědělství přivítal účastníky zasedání Karel Vančura

Zasedání výkonného výboru konstatovalo, že program v prvních fázích své existence splnil své poslání, stanovilo priority pro 3. fázi projektu a rozhodlo také o reorganizaci a určitých změnách náplně jednotlivých pracovních sekcí. Jejich počet se pravděpodobně již s ohledem na možnosti financování zmenší a kromě dříve orientovaných pracovních sekcí bude nutné se více zabývat i informovaností a využíváním v rámci programu získaných poznatků v praktickém lesnictví.

Mimo vlastní jednání pro účastníky připravili pracovníci LZ Židlochovice polodenní exkurzi na území lesního závodu, při které byla vysoce oceněna úroveň českého lesnictví i snaha o ochranu přírody a krajiny. >>

Ing. Lubomír Šálek,
tiskový mluvčí LČR

V České republice vydán stý certifikát spotřebitelského řetězce dřeva

V polovině roku 2004 byl vydán stý certifikát spotřebitelského řetězce dřeva. Tento milník je důkazem, že počet vydaných certifikátů C-o-C stále rychle narůstá. Prudkým vývojem není překvapený Ing. Josef Horák místopředseda PEFC ČR, který tuto skutečnost komentoval: „Vývoj odpovídá zcela realitě. Vezmeme-li v úvahu, že je dnes v ČR certifikováno cca 75 % lesa a pouze LČR mají více než 100 smluvních partnerů.

Je zřejmé, že požadavky na certifikaci spotřebitelského řetězce nejsou ničím mimořádným. Je také velmi důležité, že ve struktuře certifikovaných subjektů jsou zastoupeny prakticky všechny kategorie. Pro podnikatelské subjekty v ČR byla vždy typická vysoká přizpůsobivost. Není proto žádný důvod, aby tento princip neplatil i v tomto případě.“ Certifikované dříví a řezivo přitom nemá vyšší cenu než necertifikované, má ale širší spektrum potenciálních odběratelů a tím se lépe uplatní na trhu.

V současné době vede PEFC Česká republika evidenci 105 firem, kterým bylo vydáno celkem 141 certifikátů C-o-C. Mezi těmito firmami je 66 těžebních společností, 35 obchodníků se dřevem, 22 zpracovatelů dřeva, 14 pilářských provozů a 2 papírenské firmy. Česká republika se tedy tímto stala pátou zemí po Německu, Rakousku, Francii a Švýcarsku, která se vydáním stého certifikátu spotřebitelského řetězce dřeva PEFC dostala přes zmíněnou hranici.

Stý certifikát C-o-C byl udělen firmě Wood Forest, s. r. o., z Ledče nad Sázavou, která se zabývá zejména zpracováním jehličnatého dřeva. Vedoucí systému spotřebitelského řetězce dřeva firmy Wood Forest, s. r. o., Ing. Petr Horný konstatoval: „V době přípravy k certifikaci jsme neměli odběratele, který by certifikát přímo vyžadoval. V období po certifikaci, kdy jsme ještě nemohli z důvodu doběhu zásob výrobky označovat, nás však odběratelé začali oslovovat s dotazy, zda máme certifikát. Dodáváme výrobky sloužící k dalšímu zpracování na komponenty pro rodinné domy, dále jako základ pro výrobu desek pro nábytkářský průmysl, pro papírenský průmysl. Toto vše považují za oblasti, ve kterých bude certifikace standardem. Certifikát je z tohoto pohledu pro nás přínosem a vlastně i nutností, jsme totiž mezičlánek celého vznikajícího řetězce.“

Co je spotřebitelský řetězec dřeva

Certifikace lesů má smysl pouze v případě, kdy se dřevo s certifikátem dostane ke konečnému spotřebiteli, proto je nutná certifikace všech dřevozpracujících podniků v celém řetězci. Certifikace spotřebitelského řetězce dřeva přinese také harmonizaci procesů ve firmě, což snižuje nutnost nestandardních řešení a jasně určuje odpovědnost a pravomoc všech zaměstnanců. Normativní dokument PEFC ČR CFCS 1004-1:2002 povoluje tři možné varianty sledování toku dřeva:

Inventární metody

Metoda vstup-výstup: Procento dřeva z certifikovaných lesů, které firma nakoupí od certifikovaných vlastníků lesů a zpracovatelů (vstup) odpovídá procentickému podílu produkce, které firma označuje, že pochází z certifikovaných zdrojů (výstup).

Metoda minimálního podílu: Firma může označovat 100 % produkce logem PEFC za předpokladu, že podíl dřeva z certifikovaných zdrojů obsažený ve výrobku dosáhl minimálního podílu 70 %.

Fyzická separace: Oddělené zpracování a skladování dřeva z certifikovaných a necertifikovaných lesů.

V případě, že např. obchodník neporušuje originální balení výrobku, z kterého je jasný certifikovaný původ dřeva, není nutný dokladovat tok certifikovaného dřeva. ><

Další informace poskytnete:

PEFC Česká republika
Nábřeží 1326, 250 01 Brandýs nad Labem
Tel.: 322 319 836, E-mail: pefc@pefc.cz
<http://www.pefc.cz>

Životní trofej...

Životní trofej má každý lovec ve svém loveckém pokoji a při pohledu na ni rozehrává znovu děj onoho rána, či večera, kdy Diana ukázala svoji přívětivou tvář a Svatý Hubert byl, jak se říká, doma.

Silný šesterák medailové hodnoty, starý vidlák či z různých důvodů deformovaná trofej, tzv. rarita, tj. různé představy lovců o své životní trofeji. Ve většině případů však vítězí ta poslední, raritní trofej. Zvítězila i 20. června 2004 v oboře Poněšice. V ranních hodinách zde zahraniční poplatkový lovec ulovil při šoulačce v lokalitě U Huberta srnce s raritní trofejí pravidelného osmeráka. Levá lodyha je krásně perlená, tmavá, se čtyřmi výsadami. Pravá lodyha je deformovaná do strany, pravděpodobně po naražení a nese také čtyři výsady. Mezi těmito lodyhami vyrůstá z třetí pučnice další, dvoucentimetrová lodyha. Věk srnce byl odhadnut na 4 roky. Nezbyvá, než popřát úspěšnému lovcovi LOVU ZDAR.

><

Miloslav Louda

Britská nadvláda nad holuby

Rok se s rokem sešel a střelnice Vráž opět ožila evropskými jazyky. Konalo se zde Mistrovství Evropy v loveckém parkúru s pořadovým číslem 37. Přijely známé tváře úspěšných i méně úspěšných lovců z loňského šampionátu a vládla zde vskutku skvělá nálada. Vždyť setkání na těchto akcích provází vždycky hlavně dobrá zábava a možnost posoudit umění při odhadu letu asfaltových holubů. V neposlední řadě je to skvělá průprava před lovem těch opravdových opeřenců – bažantů, holubů, orebic, ad.

Loveckému parkúru vládnu již několik let Britové a nejen tomu bylo i letos. Snad jen v ženách porušuje tuto nadvládu Italka Spada Katiuscia. A je třeba zdůraznit, že umění této křehké dámy, která bezpečně střílí 169 holubů z 200 možných je obdivuhodné.

Loni druhý a letos již bezpečně první. Sporý chlapík z britských ostrovů George Digweed. O jeho skvělém odhadu letu holubů, ať již asfaltových, nebo opravdových, nemůže být pochyb, neboť mu z celého 200 ks hejna uletělo pouze 14 „kousků“, což je při fyzické i psychické náročnosti soutěže, místy ovlivněné i nepřízní počasí, naprosto profesionální výkon.

Úsměv na tváři, plná náruč pohárů a v kapse klíčky od nového automobilu Škoda Fabia sedan. Tak vypadá ocenění nejlepšího z nejlepších. A dokladem toho, že Britové střílí opravdu dobře budiž fakt, že v první patnáctce jich bylo 7. Stejně tak, jak ovládli seniorskou soutěž mužů, dařilo se v družstvech i ženám a tak stoupala klesala nad propřeným večerem vrážské střelnice nejčastěji vlajka Spojeného anglického království a jejího veličenstva královny Alžběty.

Opět perfektně fungující organizace, špičkové zázemí a starost o závodníky. Tak lze charakterizovat závěrem zákulisí této podařené akce i vzorné reprezentace České republiky i Lesů České republiky v zahraničí. Díky organizátorům i všem, kteří se zasloužili.

><

Miloslav Louda

Tři nejlepší – George Digweed (GB), Mark Vessey (GB), Eric Manshoven (B)

Dny s Lesy České republiky v roce 2004

Pro děti a jejich rodiče byl i v tomto roce připraven zajímavý program. Letos desetkrát si mohly děti ověřit své znalosti přírody a svou fyzickou zdatnost v různých lesích ve správě LČR. Pro 400 dětí z brněnských základních škol byl 1. dubna připraven také program na brněnském výstavišti v rámci lesnického a dřevařského veletrhu Silva Regina. 17. dubna ožilo dětským smíchem rekreační středisko MŠMT u obce Běstvina, kde kromě tradičního programu pro děti, soutěžní stezky v lese, ukázky výcviku dravců, losování hlavních cen a pohádkového divadelního představení, byla pro dospělé účastníky akce připravena i ukázka lesnické techniky a prezentace činnosti LČR a CHKO Železné hory. Tento dětský den byl připraven ve spolupráci s pracovníky LS Ronov nad Doubravou.

Dějištěm dalšího setkání lesníků s dětmi se stal 21. května areál výstaviště v Lysé nad Labem, kde v rámci výstavy Natura Viva připravili pracovníci KI Brandýs nad Labem, LS Nymburk a LS Mělník pro děti ze základních škol v Lysé n. L. 10 stanovišť. Kromě poznávání lesních živočichů, rostlin a hub si děti mohly vyzkoušet sestavit například kuláče z jednotlivých výřezů, orientačně zjistit stáří stromu spočítáním letokruhů na výřezu nebo přiřadit živočichy do lesních pater, která jsou jejich domovem.

V rámci doprovodného programu festivalu dětských filmů ve Zlíně připravili 2. června pracovníci KI Zlín a LS Luhačovice pro děti stanoviště plná zábavy i poučení v příměstských lesích. Letos poprvé proběhl velmi zdařilý dětský den v areálu lázní Karlova Studánka, kde pro děti připravili poutavý program pracovníci LS Karlovice a učitelé ZŠ v Karlově Studánce manželé Patermanovi. V dopoledním programu byla pro děti připravena stezka v lesích se spoustou zajímavých disciplín, kterou odpoledne vystřídal vyhlášení hlavních cen a velmi povedené představení pražského divadla Minaret, které zde dětem zahrálo pohádku O perníkové chaloupce.

Po loňském úspěšném dětském dnu v Ratibořicích se i letos 5. června stala oddechová zóna v blízkosti ratibořického zámku dějištěm dalšího setkání lesníků s dětmi. Zde připravené soutěžní disciplíny mnohdy zlákaly k soutěžení nejenom děti, ale i jejich rodiče. Velký dík tak náleží za perfektní přípravu celé akce revírnicku LS Rychnov nad Kněžnou Hubertu Polončekovi. Další velmi zdařilý Den s LČR proběhl ve spolupráci s pracovníky KI a LS Frýdek-Místek 18. června v areálu ZŠ Morávka pro téměř 400 dětí z této a sousední ZŠ Raškovice.

Velký úspěch měl také již tradiční dětský den ve Staré oboře ve spolupráci s pracovníky LS Hluboká nad Vltavou pro 380 dětí z hlubocké ZŠ, který se konal 22. června. Letos poprvé připravili 23. června zajímavý program pro děti ze Zlína a jeho okolí také pracovníci KI Zlín a LS Bystřice pod Hostýnem v lokalitě Zboženské rybníky.

Plejádu dětských dnů pak završilo již tradiční páté setkání v okolí hradu Valečův v srdci Českého ráje, kde se 17. července sešlo 257 dětí s rodiči, aby zde strávili pohodový a poprvé také opravdu letním sluncem prozářený prázdninový den plný smíchu a zábavy. V dopoledním programu v lese, který připravili pracovníci KI Brandýs nad Labem a LS Nymburk, si děti ověřily své znalosti o lese a protáhly si tělo při šplhu po laně, hodu na cíl nebo řezání dřeva. V doprovodném programu ve velkém přírodním amfiteátru u hradu ani letos nechyběly poutavé ukázky výcviku dravců a střelba ze sportovních luků, kterou si všichni malí i velcí zvědavci mohli vyzkoušet. Nezklamalo ani poprvé v plenéru uvedené pohádkové divadelní představení „Stvoření světa“, které dětem přijeli zahrát herci pražského divadla Minaret. Spokojené pohledy dětí byly všem, kdo se na organizaci akce podíleli, velkou odměnou.

Dny s Lesy České republiky se setkaly u veřejnosti s velmi kladným ohlasem a troufám si říci, že v očích rodičů a učitelů, kteří se akcí s dětmi účastnili, jsou lesníci lidé, kteří to umí nejen s lesem, ale i s dětmi. Všem pracovníkům krajských inspektorátů a lesních správ, kteří se na přípravě akcí podíleli, tak náleží právem velké poděkování. >>

Eva Dlabolová

Řezání dřeva a nejen to (Den s LČR na hradě Valečov)

Lesní správa Nymburk a Krajský inspektorát Brandýs n. L. uspořádaly v okolí hradu Valečov nedaleko obce Boseň u Mnichova Hradiště v sobotu 17. července 2004 již tradiční pátý Den s Lesy České republiky, s. p.

Poprvé o letošních prázdninách se o víkendu pořádně ukázalo sluníčko a potvrdilo svou červencovou sílu.

Těsně před zahájením akce jsme se představili posluchačům rádia přímým vstupem v regionálním vysílání Českého rozhlasu.

V malebné krajině Českého ráje plnilo 257 dětí během dopoledne na zhruba kilometrové trase v okolí hradu sportovně vědomostní disciplíny. Poznávaly listy stromů, paroží, řezaly dřevo, šplhaly na laně a provazovém žebříku, poznávaly stromy, stopy zvěře, ptáky, rostliny, šišky. Určovaly, co do lesa nepatří, strefovaly se do figurín loupežníků. Splnění úkolu bylo na každém stanovišti potvrzeno razítkem do startovací listiny a musím poznamenat, že znalosti dětí byly ve většině případů lepší než znalosti rodičů či prarodičů. Za získání všech pěti razítek pak obdržel každý účastník malý dárek od LČR, s. p. – pexeso, tužku a samolepku a poukázku na buřtíka. Startovní číslo pak bylo ještě zařazeno do dalšího slosování o 40 různých cen – trička, kšiltovky, plyšáci, puzzle, ledvinky, batůžky a knížky.

Pro chodce se trasa vedená i skalními rozsedinami dala zvládnout bez větších potíží. Horší to měli rodiče s malými dětmi v kočárcích, kteří na trase dostali pořádně zabrat. Velkou radost nám udělali kolegové z okolních lesních správ a inspektorátů. Se svými dětmi nás totiž přijeli podpořit z krajského inspektorátu v Liberci, dále z lesní správy z Mělníka, Hořic a Rychnova n. K.

Pod hradem Valečov postavila obec Boseň před několika lety přírodní amfiteátr včetně celého zázemí. Zde hořel po celý den oheň, na němž si každý účastník mohl vysoutěžného buřtíka opéci. Dalo se tady zakoupit občerstvení i pro dospělé, děti se mohly zhoupnout na dřevěných houpačkách. Celý den si díky sportovním lukostřelcům z Jaroměře mohli malí i velcí zastřílet ze sportovních luků na namalované siluety zvěře. A každý se přesvědčil, že žít se lovem, například lovem pomocí luku, nebylo nic jednoduchého.

Vedle lučištníků byl pod Valečovem i sokolník p. Straka, který kromě výstavy dravců na berličkách pod stromy o každém z nich něco řekl, ukázal způsob výcviku, krmení, a nechal některé dravce prolétnout a odvážlivcům dovolil i pohlazení dravců.

Od 14.00 hod jsme sledovali v podání pražského divadla Minaret divadelní pohádku „Stvoření světa“ poprvé uvedenou v pleneru.

Krásné slunečné odpoledne a blízkost hradu Valečov i Drábských světniček nalákala spoustu účastníků k prohlídce.

><

Valečov 2004 se povedl!

Zdeňka Hajleková,
KI Brandýs n. L.

Zelená stezka – Zlatý list 2004

Dlouhodobá spolupráce Lesů ČR, s. p., s Českým svazem ochránců přírody je poměrně logickým završením přirozeného zájmu obou partnerů na udržení a rozvoji přírodního bohatství naší republiky. Jedním z nejdůležitějších prvků této spolupráce je výchovné působení na děti. Na příkladu jedné akce se lze přesvědčit o prostém faktu: aktivity s dětmi jsou pro organizátory sice náročné, ale při jejich kvalitním zvládnutí jsou u účastníků velmi oblíbené a proto jsou jako jedna z možných forem praktické „ekologické výchovy“ velmi přínosné. A navíc: úspěšná spolupráce bezesporu přispívá i ke zviditelnění obou partnerů.

Celostátní soutěž Zelená stezka – Zlatý list se cíleně snaží o podchycení co nejširšího okruhu dětských příznivců přírody – nejen tedy skalních přírodopýtců či budoucích „ochránářů“, ale především emotivních „kamarádů přírody“ (kterých je samozřejmě nejvíce a nemají žádný vyhraněný zájem o určitou přírodovědnou oblast). Proto je soutěž koncipována jako otevřená všem zájemcům, zúčastnit se jí tedy mohou nejen členové kolektivů Mladých ochránců přírody ČSOP, ale i oddíly z Pionýra, Brontosaura, Junáka, Tomu, či školní třídy, kroužky DDM, a dokonce i party kamarádů „z ulice“.

Již na 29 jarních postupových kolech probíhala velmi aktivní spolupráce s LČR (poděkování patří zejména LS Jihlava, LS Rožnov, LS Horní Blatná, LS Nasavrky, LS Šternberk, LZ Židlochovice, LS Spálené Poříčí, LS Nižbor, LS Frýdlant, LS Rumburk, KI České Budějovice a KI Brandýs n. L.) a to nejen formou odborné pomoci (nejčastěji účast lesáků přímo na kontrolních stanovištích), ale i centrálním poskytnutím věcných odměn a finančním příspěvkem.

Celý jubilejní 32. ročník přírodovědně-ekologické soutěže pak vyvrcholil předposlední týden v červnu na finálovém soustředění, kdy se v moravské táborové základna Ploština sešli na Národním kole již jen ti nejlepší, tedy vítězové 13 krajských kol – celkem 206 lidí a lidiček. Program byl tradičně plný přírodovědných aktivit – tři dny byly věnovány přírodovědným exkurzím (botanická, dendrologická, ornitologická, obojživelnická...) a následovaly závěrečné dva dny věnované soutěžní stezce.

Každý den probíhaly odborné přednášky (lesní dravci, noční obloha, vlk v přírodě) a navíc bylo vždy vyhlášeno „denní téma“ zaměřené na přírodu v zadané lokalitě (Česká republika, Náš kraj, Příroda okolo nás – Zlínský kraj, Základna Ploština), které soutěžní týmy samostatně zpracovávaly podle svého.

Soutěžní stezky byly obsazeny odborníky z těchto oblastí: práce pro přírodu, plazi, meteorologie, ornitologie, savci, obojživelníci, astronomie, dendrologie, lesní hospodaření, entomologie, měkkýši + korýši + ryby, ekologie/OŽP a botanika. Vysoká úroveň znalostí v některých oborech, jako na mnoha předchozích ročnících, opět signalizovala přetrvávající celkový hlubší zájem dětí o některé „atraktivní“ přírodovědné oblasti (botanika, ornitologie, jednorázové akce typu „Den Země“), přesto se však v každé sledované oblasti vždy našel alespoň jeden mladý „nadšenec“ aspirující na profesionální dráhu.

Ke zdaru Národního kola přispěli z pracovníků LČR zejména Mgr. Eva Dlabolová z ředitelství v Hradci Králové a Ing. Jaroslav Turek, Ing. Karel Mana a Jan Brlica z Lesní správy Luhačovice. Stejně jako ostatní odborníci vedli exkurze, zajišťovali stanoviště na soutěžní stezce a přispívali k hodnocení doprovodných programů. Ředitelství poskytlo na Národní kolo nejen finanční příspěvek, ale také zajímavé odměny pro první družstva v každé soutěžní kategorii a hezká pexesa i upomínkové předměty pro každého účastníka.

Pro kolektivy zaměřené „na přírodu“ je „Zelená stezka – Zlatý list“ jedna z mála možností, jak si nejen ověřit své znalosti, ale i setkat se s lidmi podobně potrefenými. Pro formující se mladou osobnost (tedy nejen děti, ale i většínou mladé vedoucí) má obdobná konfrontace zdánlivě „odlišné životní orientace“ značný význam. Tato akce je svým celostátním záběrem, publicitou a zapojením odborníků z mnoha oblastí jednou z nejvýznamnějších v přírodovědné oblasti a proto věřím, že „Zlaták“ bude za další spolupráce jak MŠMT, tak LČR jen vzkvétat.

Poznámka: podrobné informace o akci jsou k dispozici u hlavního pořadatele celé akce (Sdružení Mladých ochránců přírody ČSOP, poštovní příhrádka 447, 111 21 Praha 1, tel.: 224 912 466, CDM@smop.cz).

>>

Michal Kulík

Nové odborné publikace a knihy z oboru lesnictví a příbuzných oborů

Přípravky pro lesní hospodářství. Poznatky z testovacích ploch

Sborník z celostátního semináře, Hradec Králové, 23. 4. 2003.

Vyd. Česká lesnická společnost, základní pobočka LČR Hradec Králové, ve spolupráci s LČR, s. p., Hradec Králové, 2003
(přiděleno technické knihovně LČR HK)

Škodliví činitelé v lesích Česka 2003/2004

Sborník referátů z celostátního semináře s mezinárodní účastí, Kostelec nad Černými lesy, 31. 3. 2004.

Vyd. VÚLHM Jilovistě-Strnady, 2004

(darováno VÚLHM v Jilovistě-Strnadech technické knihovně LČR HK)

Výsledky lesnického výzkumu v Krávných horách v roce 2003

Sborník z celostátní konference, Teplice, 22. 4. 2004.

Vyd. VÚLHM Jilovistě-Strnady, 2004

(přiděleno Agenturou projektů obnovy lesa Teplice technické knihovně LČR HK)

Smrk – dřevina budoucnosti

Sborník příspěvků ze semináře, Svoboda na Úpou, 22. a 23. 4. 2004.

Vyd. Lesy České republiky, s. p., Hradec Králové, 2004

(přiděleno technické knihovně LČR HK)

Využití díla Josefa Rosenauera pro rozvoj regionu Šumava

Sborník příspěvků z mezinárodní konference, Český Krumlov, 13. a 14. 5. 2004, konané u příležitosti 200. výročí úmrtí Josefa Rosenauera. Sborník sleduje život a dílo pozoruhodného lesníka, vynikajícího projektanta a stavitele složitých vodních děl a vodního hospodáře. Důraz je kladen na jeho hlavní životní dílo – Schwarzenberský plavební kanál na jižní Šumavě – a jeho významu pro lesní hospodářství a obživu dřevařů v minulosti a pro rozvoj turismu v současnosti.

Vyd. Lesy České republiky, s. p., Hradec Králové, 2004

(přiděleno technické knihovně LČR HK)

Postavení hrazení bystřin v protierozní a protipovodňové ochraně lesa a krajiny

Sborník referátů ze semináře ke 120. výročí činnosti lesotechnických meliorací a hrazení bystřin na našem území, Hejnice – Jizerské hory, 20. 5. 2004.

Vyd. Česká lesnická společnost v nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, Praha, 2004

(darováno Českou lesnickou společností, Praha, technické knihovně LČR HK)

Problematika pěstování lesa v oblastech postihovaných odumíráním smrků

Sborník referátů ze semináře, Hradec nad Moravicí, 2. 6. 2004.

Vyd. Česká lesnická společnost v nakladatelství a vydavatelství OPTYS Opava, Praha, 2004

(darováno Českou lesnickou společností technické knihovně LČR HK)

Možnosti použití sadebního materiálu

z intenzivních školkařských technologií pro obnovu lesa

Sborník referátů z mezinárodního semináře, Opočno, 3. a 4. 6. 2004. Cílem semináře bylo seznámit odbornou veřejnost s poznatky o současných možnostech, perspektivě pěstování a použití obalených semenáčků a sazenic lesních dřevin z intenzivních školkařských technologií, včetně dosavadních zkušeností s použitím těchto výpěstků při obnově lesa.

Vyd. VÚLHM – Výzkumná stanice Opočno v nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, Opočno, 2004

(darováno Výzkumnou stanicí VÚLHM v Opočně technické knihovně LČR HK)

Problematika zakládání oborů

Sborník referátů z celostátní konference s mezinárodní účastí, Poslův Mlýn u Doks, 11. – 12. 6. 2004.

Vyd. Česká lesnická společnost, Praha, 2004

(darováno technické knihovně LČR HK)

Lesní hospodářství v období rozšíření EU a mezinárodní lesnické aktivity

Sborník referátů z celostátního semináře, Praha, 24. 6. 2004.

Vyd. Česká lesnická společnost v nakladatelství a vydavatelství Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, Praha, 2004

(darováno Českou lesnickou společností, Praha, technické knihovně LČR HK)

Stromové a keřové dřeviny lesů a volné krajiny České republiky

Jiří Pikula, Dagmar Obdržádková, Milan Zapletal, Miroslava Beklová, Jiří Pikula ml. Publikace kolektivu autorů vedeného RNDr. Jiřím Pikulou přináší popis a vyb-

razení 95 hlavních původních i nepůvodních druhů stromových a keřových dřevin vyskytujících se na našem území. Kromě základních údajů o jednotlivých druzích dřevin je též kniha obsažena v klíči, které slouží k určení semen a plodů, klíčících rostlin, listů, pupenů, kůry, borky a dřeva hlavních druhů dřevin. Jednotlivé dřeviny je tak možné určovat podle této publikace ve vegetačním i mimo vegetační období v různých fázích vývoje. Zajímavou součástí je i srovnání podobných druhů, které by bylo možno při určování zaměnit. Publikace je doplněna rejstříkem vědeckých a českých názvů a je určena nejen odborným pracovníkům, ale také učitelům, studentům, ochráncům přírody a všem zájemcům o přírodu a krajinu.

Vyd. Akademické nakladatelství CERM, Brno, 2004

(zakoupeno v Lesnické práci, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, pro technickou knihovnu LČR)

Metodika tvorby lesního hospodářského plánu na podkladě provozní inventarizace

Publikace je příspěvkem k možnosti použití alternativních metod hospodářské úpravy pro strukturně bohaté lesy. Klade si za cíl připravit půdu pro postupný přechod od hospodaření podle modelu normálního lesa k modelu přírodně blízkého hospodaření. Projekt, v jehož rámci probíhaly práce na nové metodice hospodářské úpravy lesa, byl v první řadě zaměřen na národní parky. Vycházel z rozhodnutí Ministerstva životního prostředí ČR změnit způsob hospodaření v jejich chráněných lesích. Není pochyb, že tato metoda hospodářské úpravy lesa najde uplatnění i v hospodářských lesích, jako je tomu v jiných evropských zemích.

Vyd. Ústav pro výzkum lesních ekosystémů, s. r. o., pro Ministerstvo životního prostředí ČR, Praha, 2004

(darováno technické knihovně LČR)

Odborné publikace z oboru rybářství

Střední rybářská škola ve Vodňanech, jak většina čtenářů ví, je jedinou školou tohoto druhu v celé České republice, původně v celém Československu. Kromě výuky žáků denního studia organizuje z pověření ministerstva zemědělství kurzy pro hospodáře rybářských revírů.

Tím, že je jediná, stává učitele odborných předmětů před náročným problémem samostatně vytvořit základní pedagogické dokumenty a následně učební texty. Jak ukazuje uplynulých více než deset let, dovedou se s tímto problémem učitelé vyrovnat. Za tu dobu vzniklo celkem 10 titulů učebnic odborných předmětů, kde naši pedagogové hrají roli minimálně spoluautorů. Některé učebnice byly už pro velký zájem vydány v několikanásobném doplněném či přepracovaném vydání (např. Nemoci ryb již třikrát a připravuje se čtvrté vydání).

Do současné doby byly vydány tyto knihy:

- Nemoci ryb včetně akvárií
- Rybářství ve volných vodách
- Rybníkářství
- Pstruhařství
- Hydrobiologie
- Rostliny vod a pobřeží
- Zpracování ryb
- Obecné rybářství

Bližší informace o knihách jsou na našich www stránkách.

V případě zájmu je výhradním prodejcem sama Střední rybářská škola.

Při osobním odběru jsou náklady nižší o poštovné, knihy si lze objednat na dobírku na následující adrese, nebo na www stránkách naší školy.

Kontakt

Střední rybářská škola Vodňany

Zátiší 480/II, 389 19 Vodňany

Telefon: 383 382 410-1

Fax: 383 382 408

e-mail: rybarskaskola@srs-vodnany.cz

www.srs-vodnany.cz.

Národní soutěž ve vábení jelenů

Lovecký zámek Ohrada se v sobotu 12. června stal opět dějištěm Národních mysliveckých slavností, kdy při této příležitosti proběhla i soutěž ve vábení jelenů.

Pořadatelé mysliveckých slavností byly: Národní zemědělské muzeum, redakce Myslivost, nakladatelství DONA, Lesy ČR, s. p., OMS ČMMJ České Budějovice a další organizace, které se na významné akci podílely. Celkem 15 účinkujících se utkalo v soutěži vábení jelenů. Mezi soutěžícími byli jak známí „jelenáři“, tak i noví účastníci.

Na stupních vítězů stanuli: Jan Niedoba s 69 body, Josef Kapras s 68 body a Petr Novák se 64 body. Absolutní vítěz si odnesl jako cenu lovecký tesák s rytinou a obraz řjícího jelena od Václava Nasvětila spolu s dalšími cenami. Od LČR převzal povolenku k lovu daňka. I ostatní účinkující převzali věcné ceny. Letošních mysliveckých slavností se účastnilo přes 3500 návštěvníků. >>

Během soutěže ve vábení jelenů se zcela zaplnilo nádvoří lov. zámku

Trojice našich nejlepších „jelenářů“;
zprava: Jan Niedoba, Josef Kapras, Petr Novák

Velkému zájmu návštěvníků se těšila i expozice LČR
LS Hluboká nad Vltavou, kde nechyběly významné trofeje

Horská kola

**IV. ročník závodu horských kol pracovníků LČR
se uskuteční 8. – 10. 10. 2004
na lesní správě Broumov**

Trasa je vedena po lesních odvozních cestách a svážnicích v okolí Janoviček – revír Rožmitál, všechny pasáže jsou zvládnutelné i pro méně zdatné jezdce. Okruh v délce 10 km absolvují ženy 1x, muži podle věku a funkce (Inově vypsané kategorie lesních správců a krajských ředitelů!) 2x a 3x. Prezentace proběhne na rekreačním zařízení Rožmitál č. p. 72, v pátek 8. 10. 16.00 – 20.00 hod., v sobotu 9. 10. 7.00 – 8.00 hod. Start závodu je na Janovičkách v sobotu 11. 10. v 9.30 hod. Ubytování a stravování zajišťuje pořadatel podle přihlášek, které

byly rozeslány na všechny organizační jednotky spolu s podrobnými informacemi. Přihlášky zasílejte na lesní správu Broumov, uzávěrka je 30. 9. 2004.

Novinkou letošního ročníku je možnost setrvání po celý víkend, pro zájemce se v neděli 10.10. uskuteční společný pohodový výlet po okolí v délce cca 30 km.

Dovolte, abych jménem pořadatelů pozval Vás všechny majitele soukromých a především služebních horských kol, které se již staly součástí každodenního života většiny z nás, k účasti na závodu. Mějme na paměti, že nejde o heroické výkony, ale protažení těla, výlet krásnou krajinou a seznámení s kolegy z celé republiky. S pozdravem Pedálu zdar! se těší zaměstnanci LS Broumov. >>

Ing. Jiří Beran,
ředitel závodu

Stromy mýma očima 2004

V letošním roce proběhne již čtvrtý ročník výtvarné soutěže nazvané Stromy mýma očima s podtitulem:

Jak žije prales?

Jedná se o fotografickou a výtvarnou soutěž pro všechny milovníky přírody, dospělé i děti bez omezení věku. Zapojit se mohou všichni, kteří nám pošlou své fotografie, malby kresby, či jiná ztvárnění tématu do 11. 10. 2004 na adresu Společnosti přátel přírody (Olbrachtova 37, 460 15 Liberec 15), spolu s vyplněnou návratkou (jméno, kategorie, název díla, kontakt, a chcete-li své dílo vrátit či ponechat k dalšímu užívání Společnosti přátel přírody).

Soutěžit můžete v šesti kategoriích:

Fotografie do 7 let
Fotografie 7 – 15 let
Fotografie nad 15 let
Dílko do 7 let
Dílko 7 – 15 let
Dílko nad 15 let

Díla budou vystavena při příležitosti oslavy Dne Stromů v Severočeském Muzeu v Liberci, všichni jste srdečně zváni na vernisáž, která proběhne 24. 10. 2004 od 13:00. Pro nejlepší díla máme připraveny zajímavé ceny.

Kontakt:

Společnost přátel přírody
 Olbrachtova 37, 460 15 Liberec 15
 Tel.: 777 749 372 nebo 482 751 195
 E-mail: denstromu@cmelak.cz
 www.cmelak.cz

V měsíci srpnu a září oslavili významná životní jubilea tito pracovníci LČR

Padesátiny

2. 8.	Helena Zámečníková	LZ Boubín
3. 8.	Jitka Uhlíková	OI Karlovy Vary
3. 8.	Josef Kypta	LZ Konopiště
12. 8.	Jiřina Horváthová	LS Vítkov
12. 8.	Jaroslava Havlátková	LZ Boubín
20. 8.	Václav Sklenář	LZ Dobříš
23. 8.	Štefan Slabej	LS Františkovy Lázně
30. 8.	Karel Řezáč	LS Třebíč

5. 9.	Petr Oprštný	LS Prostějov
5. 9.	Helena Smetanová	LZ Židlochovice
10. 9.	Eva Nováková	LS Nasavrky
18. 9.	Josef Křenek	LS Děčín
20. 9.	Ing. Stanislav Rafaj	LS Bruntál
20. 9.	Dalibor Dušek	LS Vsetín
21. 9.	Cyril Sítek	LZ Židlochovice
25. 9.	Ing. Lubomír Blinka	LS Vítkov
27. 9.	Ing. Jiří Kopic	ředitelství podniku
28. 9.	Ing. Brigita Lindnerová	LS Horní Blatná

Šedesátiny

2. 8.	Radomír Masák	LS Jablonec n. N.
5. 9.	Ing. Jaromír Latner, CSc.	LS Jeseník
9. 9.	František Ptáček	LZ Boubín
12. 9.	Petr Kaspárek	LS Frýdek-Místek
15. 9.	Josef Růžička	LZ Boubín
26. 9.	Josef Hladík	LS Jihlava
30. 9.	Petr Kovář	LS Vsetín
30. 9.	Věra Šimková	LZ Dobříš

Všem jubilantům blahopřejeme a přejeme jim hodně zdraví a spokojenosti.

Pozvánka na akce FLE ČZU Praha

10. – 11. listopadu 2004

Introdukované dřeviny a jejich produkční a ekologický význam

Vědeckou konferenci s exkurzí na zkusné plochy s introdukovanými dřevinami pořádá FLE ČZU Praha; okruhy témat: Douglaska, jedle obrovská a další hospodářsky významné druhy, využití introdukovaných dřevin v imisních oblastech, využití introdukovaných dřevin při rekultivacích a při tvorbě krajiny; odborný garant: Prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc.; organizační garant: Ing. Pavla Neuhöferová, CSc.; kontakt: p.neuhoferova@kostelec.czu.cz; začátek a místo: 9.30 hod., zámek v Kostelci nad Černými lesy.

23. listopadu 2004

Obnova lesních ekosystémů Jizerských hor

Vědeckou konferenci pořádá FLE ČZU Praha; okruhy témat: poškození a degradace lesních ekosystémů, možnosti obnovy lesních porostů, meliorační opatření a cílový stav lesního hospodářství; odborný garant: Prof. Ing. Vilém Podrázský, CSc.; organizační garant: Ing. Pavla Neuhöferová, CSc.; kontakt: p.neuhoferova@kostelec.czu.cz; začátek a místo: 9.30 hod., zámek v Kostelci nad Černými lesy.

Kdo byl František Haydemon?

V říjnu roku 2001 Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm ve spolupráci s Lesy České republiky, s. p., a s Národním zemědělským muzeem v Praze, pracoviště Ohrada u Hluboké nad Vltavou, začalo připravovat rozsáhlou expozici „Vývoj lesnictví v českých zemích“. Při heuristické práci kvůli scénáři expozice členové realizačního kolektivu narazili na záhadu, která, ač celkem vyřešena, není dosud zodpovězena úplně.

V lesnické expozici muzea v Ohradě chovají fotokopii reprodukce titulního listu rukopisu „Waldamtlichts Bauholz Haupt Schätzungs Buch“ (Hlavní odhadní kniha stavebního dříví) od lesmistra Franze Haydemona. Autoři plánované expozice se nechtěli spokojit s reprodukcí titulního listu nedostupného rukopisu, a tak se pídili „ad fontes“. Za LČR se iniciativy chopil Ing. Jan Duha, za Valašské muzeum v přírodě Dr. Radek Hasalík. Ing. Duha našel v dosti známé, ale málo dostupné publikaci Dr. Josefa Nožičky „Přehled vývoje našich lesů“ (1957) odkaz na ZLA Jindřichův Hradec. Fondy bývalého Zemědělsko-lesnického archivu jsou dnes chovány ve Státním oblastním archivu v Třeboni, pracoviště Jindřichův Hradec.

Tam se věci na podzim roku 2003 ujala paní Dr. Sylva Řeřichová, která rukopis nakonec našla v nezpracovaných fondech. Zjistila, že se jedná o opis rukopisu sepsaného původně Franzem Haydemonem v letech 1779 – 1796. Původní rukopis byl snad uložen u Johanna Drablera (Drablera, ostré s) v Brně. Paní Dr. Řeřichová také upozornila, že opis mohl být pořízen některým z členů lesnické rodiny Wachtlů, kteří v minulosti přišli ze Slezska a usadi-

li se na Jindřichohradecku. Existenci Františka Haydemona máme potvrzeno také ve fondech Zemského archivu v Opavě, pracoviště Olomouc, v nichž pan Dr. Lapčík našel jiný Haydemonův (Haydemannův), tentokrát podepsaný, rukopis „Popis panství hranického“, shodou okolností také z roku 1779.

Kdo byl František Haydemon? Z toho co víme, můžeme usoudit, že patřil ke generaci zakladatelů odborné lesnické profese v českých zemích, byl zřejmě vrstevníkem jiného, mnohem známějšího, lesmistra Johanna Ignaze Ehrenwertha (1740 – 1834), zakladatele nejstarší mistrovské školy lesnické v habsburské monarchii (1773) v Blatné u Chomutova, a lesního inženýra Josefa Rosenauera (1735 – 1804), jenž projektoval tzv. Schwarzenberský průplav, umožňující spojení povodí Vltavy s povodím Dunaje a dopravu šumavského dříví do hlavního města monarchie Vídně.

Alespoň jistý čas působil František Haydemon v Hranicích na Moravě. Nic víc však o něm nevíme. Pátrání pokračuje...

>>

Radek Hasalík
člen realizačního kolektivu
pro přípravu expozice
za Valašské muzeum v přírodě

Titulní list

Měření výšek

Pomáháme lesům růst

spotřební materiál pro les

- chemické přípravky a aplikační technika pro ochranu lesa a v lesních školkách
- pletivo a individuální ochrana (drátěná a plastová)
- ochranné oděvy, obuv a pomůcky
- oděvy pro lesníky, myslivce a volný čas
- lesnické potřeby a pomůcky (pro označování, taxaci a měření, tiskopisy, svodnice vody, vázací materiál, ...)
- potřeby pro školkaře (substráty, obaly, stínovky, ...)

ostatní spotřební materiál

ruční a motorové
nářadí pro les
a zahradu

DOPRAVA
ZDARMA

Barvy SOPPEC

Již více než 10 let dodává
společnost SILVACO, a. s.
na český trh francouzské
značkovací barvy SOPPEC.

Ocelové svodnice SILVACO

- svodnice umožňují bezproblémový provoz veškerých dopravních prostředků
- několik variant svodnic pro různé konstrukční situace a různé požadavky našich zákazníků
- všechny typy svodnic také ve variantě B s patkami do betonu, vhodné do asfaltovaných a betonem zpevněných cest
- standardní délky vyráběných svodnic 2, 3, 4, 5 a 6 metrů (na přání zákazníka individuální délky zaokrouhlené na 0,5 metru)
- svodnice dodávány bez povrchové úpravy, na přání zákazníků možno zajistit povrchovou úpravu žárovým zinkováním
- průmyslová práva na výrobu svodnic, vydáno prohlášení o shodě

SILVACO, a.s., Na Křečku 365, 109 04 Praha 10
fax: 274 865 119, tel.: 272 083 127-9, objednavky@silvaco.cz
www.silvaco.cz

KOMPLEXNÍ NABÍDKA • DOPRAVA ZDARMA • KATALOG ZDARMA

Jan Evangelista Chadt-Ševětínský a Lysice

Vyhlášení památného stromu J. E. Chadta-Ševětínského – celostátní seminář a vlastní vyhlášovací akt konaný v Lysicích dne 27. května 2004.

Strom a člověk od pradávna patřili k sobě. Člověku strom poskytoval úkryt, stavební materiál, palivo, plody k obživě a sloužil jako hlavní zdroj pro lidské potřeby materiální i duchovní povahy. Strom hrál v téměř každé kultuře významnou roli jako hluboce mystický symbol, v některé to byl alespoň určující estetický krajinný prvek.

Většina druhů stromů v přirozených podmínkách svým věkem zdaleka přesáhne trvání jedné lidské generace, nejstarší dosud žijící strom na světě – borovice osinatá (pinus aristata var. longaeva), již vesele rostl v kalifornském pohorí White Mountains, když v Evropě panovala mladší doba kamenná a z textů Bible neexistovalo ještě ani slovo. Stromy svými často impozantními rozměry a tvary vytvářejí genius loci mnoha památných a neobvyklých míst. Je tedy nasnadě, že některé stromy se stanou mlčenlivými svědky nějaké významné události či zaujmou svou jedinečností, a jsou pak vyhlášeny jako stromy „památné“ (úředně podle zákona 114/92 Sb., o ochraně přírody a krajiny) nebo „významné“. Jiné stromy jsou pojmenovány po význačné osobnosti a nesou si pak se svou dlouhověkostí i její životní příběh.

Svůj památný strom má v Lysicích na Blanensku od konce května tohoto roku i Jan Evangelista Chadt-Ševětínský, velký lesnický spisovatel, praktický lesník a pedagog. Je s podivem, že J. E. Chadt-Ševětínský dosud svůj strom, tedy strom, který by na jeho počest nesl jeho jméno, dosud neměl, vždyť byl autorem první souhrnné publikace na toto téma u nás s názvem: „Staré a památné stromy v zemích českých“ z roku 1908, kde vzpomíná také mimo jiné na „krásný Svícnový smrk u Lysic u Rájce na Moravě v oboře daňčí“. Tento strom po Chadtovi pojmenován nebyl, neboť již neexistuje, ale naštěstí iniciátoři a organizátoři akce – Česká lesnická společnost, jmenovitě tajemník ČLS Ing. Pavel Kyzlík, Lesy České republiky – Lesní správa Tišnov a obec Lysice – objevili v přírodní památce Lysická obora jiného impozantního jedince (smrk, obvod kmene 432 cm, výška 39 m, objem kmene cca 17,90 m³, věk 170 let), jenž byl pro zamýšlenou akci vhodný.

Slavnostnímu vyhlášení památného stromu předcházel seminář ke stejnému tématu pro asi padesát účastníků, (významně byla zastoupena zvláště LS Tišnov), kde zaznělo množství referátů vztažených k osobě J. E. Chadta-Ševětínského, k samotné obci Lysice, nádhernému Lysickému zámku, bývalé oboře a k významným a památným stromům obecně.

Po ukončení semináře proběhl v zámecké oboře vlastní akt vyhlášení památného stromu, jemuž byl přítomen hejtmán Jihomoravského kraje Ing. Stanislav Juránek, který společ-

ně s posledním známým potomkem lesnického spisovatele, rovněž lesníkem, Janem Chadtem z lesního závodu Kladská, provedl vyhlášovací rituál – přestřížení stuh symbolicky poutající kmen mohutného smrku.

Připomeňme ve stručnosti základní faktografické údaje ze života Jana Evangelisty Chadta-Ševětínského: Narodil se 26. února 1860 v lesovně Kubova Huť pod Boubínem na Šumavě, kde jeho otec sloužil jako schwarzenberský revírník. Obecnou školu navštěvoval v Ševětíně u Hluboké nad Vltavou (odtud jeho literární pseudonym Ševětínský) a poté vyšší reálku v Písku. Odbornou lesnickou praxi absolvoval pilně u svého otce a mohl proto v roce 1881 absolvovat nižší státní zkoušku lesnickou. Na různých funkcích a různých polesích pak sloužil do roku 1898, kdy již ve funkci správce polesí absolvoval státní zkoušku pro lesní hospodáře.

Jako pedagog působil Chadt na Vysoké škole lesnické v Praze, kde získal v roce 1920 docenturu dějin lesnictví a myslivosti. Svou praktickou odbornou pouť zakončil na polesí Obora na domoušickém panství v roce 1923, kdy jako vrchní lesní správce odešel do výslužby.

Ve své praktické činnosti se Chadt jako lesní hospodář zabýval především přirozenou obnovou listnatých porostů, zakládáním zmlazovacích sečí vedených od severu k jihu, zalesňováním rozsáhlých kalamitních holin a dalšími odbornými pracemi ve školkařství, semenářství atd.

Všechny získané odborné zkušenosti přenesl Chadt do své činnosti literární a publikační, která daleko převyšuje jeho nemalý odkaz z provozní praxe. Spisovatel to byl velice plodný, psát začal již jako osmnáctiletý. Kromě samostatných odborných spisů uveřejnil v rozličných časopisech více než 500 článků z oboru lesnického, mysliveckého, přírodovědeckého a zejména z dějin lesnictví a myslivosti. Z nejvýznamnějších jeho děl vzpomeňme „Dějiny lesů a lesnictví“ vydané nákladem autora v Písku roku 1913 s 250 ilustracemi, třemi mapami četnými přílohami (1121 stran) a Dějiny lovu a lovectví (1909 Louny).

J. E. Chadt-Ševětínský zemřel uprostřed pilné práce 15. března 1925 v Krči u Prahy. Již za svého života byl mnohokrát oceňován, byl vyznamenán např. 37 čestnými medailemi. Po jeho smrti byla jeho památka a odkaz uctěn zbudováním památníku na lesnickém Slavínu na školním lesním podniku lesnické fakulty MZLU v Brně. Chadta rovněž připomínají pamětní desky na myslivně Obora u Vinařic a na budově bývalé lesní správy na Šumavě v Horní Vltavici. A dnes má také konečně a zaslouženě svůj památný strom v Lysicích.

><

redakce

2004

ROK SMRKU

Lesy k užívání, lesy k užítku